

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 30 april justerades.

§ 2 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till skatteutskottet:
RiR 2021:16 Skatteverkets arbete med att beskatta delningsekonomin

§ 3 Anmälan om avskrivning av motioner

Förste vice talmannen anmälde att talmannen den 20 maj avskrivit de återkallade yrk. 1 och 2 i motionen 2020/21:3911 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) samt den återkallade motionen 2020/21:3917 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD).

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2020/21:4076 och 4077 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 5 Svar på interpellationerna 2020/21:654 och 655 om agerande mot tvångsgifte

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Mikael Eskilandersson har frågat mig om jag och regeringen kommer att agera konkret och skarpare mot tvångsäktenskap. Sara Gille har frågat mig på vilket sätt jag och regeringen ämnar agera ytterligare med arbetet mot tvångsäktenskap.

Att stärka skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck, däribland barn- och tvångsäktenskap, är som jag tidigare har uppgett av yttersta vikt för regeringen, och regeringen har därför vidtagit flera åtgärder för att stärka skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Den 1 juli 2020 infördes till exempel ett särskilt barnäktenskapsbrott som inte bara omfattar den som förmår ett barn att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse utan även den förälder som tillåter ett barn att ingå äktenskap. Till skillnad från bestämmelsen om äktenskapstvång kräver barnäktenskapsbrottet inte att det förekommit olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet. Straffet är fängelse i högst fyra år.

Samtidigt infördes också ett utreseförbud som innebär att om det finns en påtaglig risk för att någon som är under 18 år förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas, ska han eller hon förbjudas att lämna Sverige. Om någon för ut ett barn ur Sverige i strid med ett utreseförbud kan personen dömas till fängelse i högst två år. Utreseförbudet har redan tillämpats vid i vart fall 25 tillfällen.

När det gäller arrangerade äktenskap kan båda parterna vara införstådda med och acceptera att de ingår ett arrangerat äktenskap. Om däremot någon av parterna har förmåtts att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse genom olaga tvång eller genom utnyttjande av utsatt belägenhet är det straffbart som äktenskapstvång.

En viktig del i arbetet mot barn- och tvångsäktenskap är att hjälpa de barn och ungdomar som redan har förts ut ur landet att komma hem igen. Regeringen initierade därför 2018 en tvåårig satsning för att ytterligare stärka det konsulära stödet inom familjekonfliktområdet med särskilt fokus på barn- och tvångsäktenskap. Från och med 2020 gjordes satsningen permanent och inkorporerades i UD:s ordinarie konsulära verksamhet. Den förstärkta verksamheten har möjliggjort ett mer strukturerat arbete i fråga om utveckling av arbetsmetoder och ökat kapaciteten för utrikesförvaltningen att hantera den här typen av konsulära ärenden.

Det är inte längre möjligt för en person under 18 år att ingå ett juridiskt giltigt äktenskap i Sverige, och sedan ett par år tillbaka gäller skärpta regler för erkännande av utländska barnäktenskap. Då infördes en ny huvudregel som innebär att inga utländska barnäktenskap ska erkännas i Sverige. Undantag ska aldrig kunna göras om någon av parterna fortfarande är under 18 år vid prövningen.

Den 29 april 2021 beslutade regeringen även att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna ett förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under den närmaste tioårsperioden. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022.

Slutligen, den 7 oktober 2020 överlämnade Hedersbrottsutredningen sitt betänkande *Ett särskilt hedersbrott*. I betänkandet föreslås bland annat att det införs ett särskilt hedersbrott. Betänkandet har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ingen i Sverige ska behöva oroa sig för att bli bortgift eller på annat sätt utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar Morgan Johansson för svaret.

Morgan Johansson försöker här måla upp en bild av att regeringen gör mycket och har vidtagit kraftfulla åtgärder för att förhindra tvångsäktenskap och för att förhindra kriminella nätverk att breda ut sig i Sverige.

Om man tittar lite närmare på vad regeringen faktiskt gjort är det dock väldigt tandlöst. Införandet av lagen mot äktenskapstvång tycker jag är det mest talande exemplet på regeringens syn på unga kvinnors värde. Man inför alltså en lag för att stoppa kulturellt förtryck – en lag som ska skydda kvinnor från att bli bortgifta, en lag som ska ge upprättelse till kvinnorna, en lag som ska förhindra att någon tar ifrån dem hela deras liv.

Detta ska vara lösningen på en uppväxt i förtryck som avslutas med ett överlämnande till fortsatt förtryck i en annan familj. Man har tagit ifrån en människa hela livet – ett förtryck och en psykisk misshandel som har pågått under mycket lång tid.

Vad tycker då Morgan Johansson och hans regering att detta är värt i straff? Jag tror nästan att det är ett skämt när jag hör Morgan Johanssons svar, att maximalt fyra års fängelse är det som man riskerar. Det handlar alltså i praktiken om några månaders fängelse och kanske till och med villkorlig dom. Exempelvis en enskild grov misshandel ger högre straffvärde. Det är alltså ett mycket lågt straffvärde enligt regeringen som samtidigt envist hävdar att detta ska vara avskräckande.

Jag skulle vilja säga att Socialdemokraternas samhällsbygge har havererat. Regeringen klarar inte av att skydda befolkningen mot oönskade kulturella yttringar som tvångsäktenskap och arrangerade äktenskap. Att inte tvingas gifta sig med någon borde vara en grundläggande självklarhet för alla i Sverige.

Under min livstid har samhället förändrats, och tyvärr inte bara till det bättre. Jag menar att det har varit en aktiv socialdemokratisk politik som har förändrat samhället från när jag i skolan kunde läsa om hederskulturer, månggifte och tvångsäktenskap som något som finns i andra kulturer på andra sidan jorden. I dag är tvångsäktenskap inte bara något som finns i Sverige utan dessutom något som drabbar en betydande del av vår befolkning.

Jag tillhör den generation som kanske mest påtagligt har sett förändringen. Vi har sett hur landet har splittrats och hur socialdemokratisk politik har förstört sammanhållningen i vårt land och försämrat framtidstron.

Under de senaste 30 åren, när tvångsäktenskap blivit en del av vårt samhälle, har regeringen i princip gjort så lite som möjligt. Först när man blivit tvingad att agera har man gjort något, och då har man också gjort så lite som möjligt.

Morgan Johansson säger: "Ingen i Sverige ska behöva oroa sig för att bli bortgift eller på annat sätt utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck."

Men varför är det i så fall i princip helt straffritt?

Prot. 2020/21:125

21 maj

Svar på

interpellationer

Anf. 3 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag håller med statsrådet om att ingen i Sverige ska behöva oroa sig för att bli bortgift eller på annat sätt utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Samtidigt vet vi att det tyvärr sker i Sverige i dag, 2021. Det hör inte hemma här, och regeringen behöver kämpa hårdare mot hedersrelaterat våld och förtryck. Detta är något vi absolut inte får blunda för, utan vi måste bekämpa det fullt ut.

Däremot håller jag inte med statsrådet om att arrangerade äktenskap inte behöver handla om tvång. I mina ögon ingås nämligen alla arrangerade äktenskap under tvång. I mina ögon är det ingenting man väljer själv, men det behöver inte betyda att man genomgår själva bröllopsakten under hot. Det kan i stället betyda att man sedan barnsben har uppfostrats till att föräldrarna kommer att bestämma vem man ska gifta sig med och att det helt enkelt är någonting man måste acceptera.

Tvångsgifte är ett fenomen som har fått allt större fäste i Sverige, vilket har sin grund i nya kulturers etablering här i landet. Det är något vi har märkt tydligt till följd av regeringens och tidigare regeringars invandringspolitik. Jag har flera släktingar som har blivit bortgifta med män som har valts ut åt dem, fru talman. Det är arrangerade äktenskap, och detta är mycket vanligare i Sverige än man tror – tyvärr är det faktiskt så. Vid arrangerade äktenskap har kvinnan redan som liten fått lära sig att hennes kropp är något som någon annan bestämmer över. Hennes eget val räknas inte, utan familjen bestämmer när hennes kropp får synas – och för vem. Det gör att det sedan blir naturligt för flickan att familjen bestämmer vem hon ska gifta sig med.

Det är visserligen bra att regeringen har gjort en del, men det är långt ifrån tillräckligt. Det borde också ha gjorts mycket mer mycket tidigare. Hade det varit tillräckligt hade vi ju inte stått här i dag och diskuterat saken. Då hade vi inte haft det här problemet i dagens Sverige. Pela mördades 1999, fru talman. Fadime mördades 2002. Det är skamligt att regeringen har suttit så länge vid makten men ändå inte kommit längre i den här frågan.

Med handen på hjärtat, anser statsrådet verkligen att regeringen har gjort tillräckligt för att stötta dem som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck? Med handen på hjärtat, Morgan Johansson, har regeringen gjort allt i sin makt för att förhindra att någon utsätts för dessa avskyvärda brott?

Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar interpellanterna för möjligheten att diskutera den här frågan igen, för det känns alltid lika bra att kunna redogöra för alla de åtgärder regeringen har vidtagit. Men det är klart att svaret på frågan om det är tillräckligt alltid är nej. Det är klart att man alltid måste göra mer, och jag har även redogjort för de kommande lagförslagen – bland annat om ett särskilt hedersbrott – som vi nu bereder i Regeringskansliet.

Jag påstår ändå att ingen regering har gjort mer gällande det hedersrelaterade våldet och förtrycket än vad den här regeringen har gjort. Jag har radat upp alla de reformer vi har gjort. Men man får nog bredda diskussionen lite grann, för det här handlar egentligen om en större fråga. Sverige

är ett modernt, progressivt land som för länge sedan – påstår jag – har brutit med de gamla, konservativa värderingar som ligger till grund för den här typen av förtryck. Både kvinnor och barn betraktades inte sällan som familjens, eller mannens, egendom. Det är ren historieförfälskning att påstå att arrangerade äktenskap aldrig har förekommit i Sverige, för det har funnits här också.

Tack vare inte minst socialdemokratiska, progressiva reformer har vi dock steg för steg tagit oss ur just den typen av gammaldags tänkande. Utgångspunkten för vår reformpolitik under hela efterkrigstiden har varit just att barn är egna individer med egna rättigheter, inte något slags bihang till familjen, och att kvinnor ska kunna stå på egna ben med en egen inkomst. Det är utgångspunkten i hela vår jämställdhetspolitik, och det har gjort att Sverige i dag är ett av världens mest jämställda länder. Det är ingen tillfällighet att det är på det sättet, och det ska vi i grunden vara väldigt stolta över.

Det vi nu också säger är dock att detta måste gälla *alla* i Sverige – alla barn och alla kvinnor i Sverige, alldeles oavsett vilket land man har kommit ifrån från början. Även de som växer upp i invandrarfamiljer måste skyddas från den här typen av konservativa, gammaldags värderingar. Här finns det enligt mitt sätt att se det inget utrymme för kompromisser, utan alla barn och ungdomar ska ha rätt att utvecklas till självständiga individer alldeles oavsett varifrån de kommer. Därför måste hedersförtrycket bekämpas.

Vi har som sagt gjort mycket. Vi har sett till att ingen har rätt att tvinga någon till äktenskap. Vi har infört ett särskilt barnäktenskapsbrott och har därmed kriminaliserat detta. Den som förmår ett barn att gifta sig till exempel utomlands begår ett ännu värre brott, och där skärpte vi lagstiftningen så sent som förra året. Förra året införde vi också det utreseförbud som redan har tillämpats vid 25 tillfällen då ett barn har riskerat att föras utomlands för att giftas bort, exempelvis. Vi har förstärkt polisen med 350 nya utredare som är specialiserade på våld och brott i nära relationer och särskilt brott mot barn. De rekryterades under förra året. Jag påstår därför att vi har gjort mer än någon annan regering.

Jag får inte ihop Sverigedemokraternas politik och er kritik på det här området, Mikael Eskilander och Sara Gille. Även om ni nu står här och säger att ni bryr er om de här ungdomarna och de här barnen är nämligen sanningen den att er politik går ut på att de egentligen inte borde vara i Sverige. Hade Sverigedemokraterna fått bestämma skulle till exempel Sara Gillens släktingar, som hon tog upp, aldrig ha fått vara i Sverige. Då skulle de ha varit kvar i sina hemländer, utsatta för precis det här förtrycket.

Min fråga till Mikael Eskilander och Sara Gille är därför: Om ni verkligen bryr er om de här ungdomarna och vill att de ska ta sig ur förtrycket, varför vill ni då deportera dem från Sverige? Varför vill ni kasta ut dem från Sverige? Varför vill ni sätta åt dem som är brottsoffer i den här situationen?

Anf. 5 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det där är ju trams – vi vill inte kasta ut Saras släktingar, och inte någon annan som kom på 80-talet, 90-talet eller 00-talet heller.

Sent ska syndaren vakna, heter det ju, och regeringen försöker nu gesken av att ha vaknat. Man påstår att man vidtagit kraftfulla åtgärder och att man fortsätter att vidta åtgärder. Vi behöver dock inte gå särskilt många mil från Morgan Johanssons hemort Lund för att besöka Danmark, där man har gått mycket längre än regeringen på varje punkt som regeringen har presenterat någon åtgärd på.

Danmark har genomfört hela tre kraftfulla gettopaket mot kriminella, det första så tidigt som 2009. Då ska vi komma ihåg att man redan innan dessa paket genomfördes hade kraftfulla lagar, till exempel 24-årsregeln för att förhindra tvångsaktenskap. Den infördes redan 2002 i Danmark. Dubbla straff, rivning av utanförskapsområden och språktest är några av åtgärderna i gettopaketen. Vi har inte sett någonting motsvarande i Sverige. Danmark har lyckats bekämpa gettona och har ett förhållandevis lågt antal skjutningar, särskilt jämfört med Sverige. Man har konsekvent legat under 10 dödade i skjutningar per år, vilket kan jämföras med Sveriges närmare 50. Frågan är när vi får se liknande åtgärder i Sverige.

Ska vi prata om sanningen är den faktiskt att vi sverigedemokrater har påtalat de här problemen och efterfrågat krafttag sedan långt före vårt riksdagsinträde. Sanningen är också att vi sverigedemokrater minns hur det var. När vi var desperata och försökte få styrande politiker att lyssna stod vi med inhyrda talaranläggningar på torg runt om i Sverige och försökte att, så gott det gick, varna för den utveckling som vi såg och som vi levde i. Då stod de där, Morgan Johanssons partivänner, på i princip varje plats och varje torg i Sverige. De var snabba att rycka ut – men det var inte för att lyssna på vad vi hade att komma med. I stället stod de vackert, axel mot axel, och vände demonstrativt ryggen åt problemen.

Medan vi förklarade att allt inte stod rätt till i vårt land, medan vi varnade för den uppsplittring som deras politik skapat och medan vi föreslog åtgärder för att stoppa segregationen fortsatte Morgan Johansson och hans partivänner att vända sina ryggar åt problemen.

Ibland räckte det inte att visa ryggarna, utan då försökte man att också överrösta våra ljudanläggningar. Man trodde tydligen att problemen inte skulle finnas om man bara skramlade tillräckligt högt med den där nyckelknippan – då skulle de magiskt försvinna. Då skulle den ansvarslösa politiken plötsligt fungera; hedersmord, tvångsaktenskap och barnäktenskap skulle försvinna av sig självt. Men så blev det inte.

Ibland körde man med en mer timid variant och blåste såpbubblor, som om man på allvar trodde att såpbubblor skulle ta bort de problem som man faktiskt själv hade skapat. Det är så att de problem som vi upplever, och som mitt parti var tidigt ute med att varna för, är skapade av många års misskötsel av både migrationspolitiken och integrationspolitiken.

Varför har man inte vidtagit åtgärder som gettopaketet för att stoppa problemen i Sverige?

Anf. 6 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Snart stundar sommarlovet för många skolbarn. Min dotter är 16 år; hon ska fylla 17 i höst. Det ska badas, solas, spelas en massa bollsporter och göras en massa annat skoj som en normal tonåring ska se framför sig inför skollovet. Det är en tid av återhämtning och glädje. För andra innebär det dock tyvärr något helt annat.

Tyvärr belastas barn- och ungdomspsykiatrien med tonårsflickor som i förtvivlan inte vågar åka på semester med sina föräldrar eftersom de är rädda för att bli bortgifta. Jag har, som jag sa i mitt första anförande, flera släktingar som har blivit bortgifta, och det är någonting som troligtvis kommer att föras vidare till nästa generation.

Det här är en kultur som vi måste få stopp på i Sverige. Ingen person över huvud taget ska tvingas att ingå ett äktenskap som den själv inte har valt. Att själv bestämma vem man ska gifta sig med är en grundläggande rättighet i Sverige. Statsrådet säger själv att detta ska gälla alla, men det gör ju tyvärr inte det.

Fru talman! Flera arrangerade äktenskap som ingåtts i Sverige har använts för att ge kriminella nätverk mer makt. I Göteborgs getton finns det till exempel klaner som arrangerar äktenskap just för att utvidga sin makt.

Detta visade Amandakommissionen på. Amandakommissionen tillkom efter att en tolvårig flicka vid namn Amanda giftes bort med en vuxen man. Hon våldtogs, och till följd av våldtäkterna födde hon sedan ett barn som förövaren fick vårdnaden om. Detta var en tolvårig flicka som borde ha fokuserat på skolan i stället för att leva under en mans förtryck.

Fru talman! Till följd av Amandakommissionen presenterade Göteborgs kommunstyrelse en studie som ytterligare belyser den djupa och allvarliga problematiken kring hedersförtryck. I denna studie kan man läsa om 42 kända fall av hedersförtryck i kommunen. Då kan man också tänka sig hur stort mörkertalet är.

Det är olagligt och förenat med straffansvar att lura någon hemmahörande i Sverige in i ett äktenskap, men trots detta sker det. Även om få döms för det i Sverige ser vi en utveckling där allt fler unga känner att de inte kan välja partner fritt.

Sverige måste sätta ned foten ordentligt och visa tydligt att man inte tvingas att ingå äktenskap mot sin vilja här i landet. Det regeringen gör nu är för lite, och det är på tok för sent. Lagen måste skärpas och straffen bli hårdare.

Därför skulle jag vilja fråga statsrådet: Varför ger brott mot invandrarkvinnor så låga straff? Anser Morgan Johansson att vi är mindre värda?

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, alla människor i Sverige är lika mycket värda. Det innebär också att alla brott som begås, oavsett vem de begås mot, ska bedömas på precis samma sätt. Detta gäller för alla.

När det gäller problembilden har jag beskrivit precis det vi har gjort. Jag påstår att vi har gjort mer än någon annan regering mot just denna typ av problem. Vi har skärpt lagen mot barnäktenskap. Vi har infört utreseförbud. Vi har också skärpt lagen när det gäller hedersbrott – det gjorde vi den 1 juli förra året – med en särskild straffskärpningsgrund för alla brott som begås med hedersmotiv.

Vi har sett till att polisen har kunnat förstärka sina insatser. Till följd av de stora resursförstärkningarna som polisen har fått har man kunnat rekrytera 350 nya utredare med speciellt fokus på bland annat den här typen av brott.

Det får aldrig finnas några tveksamheter, och det finns inga möjligheter till kompromisser med denna typ av kriminalitet – där är vi nog ense.

Problemet för er i Sverigedemokraterna här är att ni försöker att sitta på båda stolarna samtidigt. Å ena sidan säger ni att vi måste bekämpa hedersbrott, vilket vi är överens om, å andra sidan säger ni att dessa brottsoffer egentligen inte borde vara i Sverige – de borde utvisas och kastas tillbaka till sina hemländer.

Jag fick inget svar på min fråga. Om nu Sverigedemokraterna verkligen bryr sig om dessa barn och ungdomar, varför vill då Sverigedemokraterna deportera dem?

Mikael EskilanderSSon säger att det jag säger är trams och att Sverigedemokraterna egentligen inte vill detta. Men jag kan ju läsa nästan varenda dag i tidningen när Sverigedemokraterna utvecklar sin politik att denna nu går ut på just återvandring. Då säger Mikael EskilanderSSon: Ja, men inte de som kom under 80-talet, 90-talet och kanske 00-talet. Men de som kom senare då – de som kom 2010, 2011, 2012 eller 2015? Är det dessa människor som ska deporteras tillbaka?

De här barnen har en chans att ta sig ur sitt förtryck. Den chansen är att de har kommit till ett land med progressivare värderingar som gör att de har en möjlighet att ta sig ur dessa familjekonstellationer och detta förtryck. Det är ett land som i mycket stor utsträckning har byggts upp av socialdemokrater under de senaste decennierna och som bygger på en jämställdhetspolitik som går ut på att alla människor ska kunna vara självständiga och ha en självständig försörjning. Det bygger också på en politik för att alla barn ska betraktas som egna individer med egna rättigheter och inte som något slags bihang till familjen.

Detta är den chans som dessa barn och ungdomar nu har fått att ta sig ur ett förtryck. Faktum kvarstår ju: Om ni i Sverigedemokraterna hade fått bestämma under de här åren hade dessa ungdomar aldrig varit i Sverige. Då hade de varit kvar i sina hemländer och utsatts för precis den typ av förtryck som ni påstår att ni är emot.

Men är det inte egentligen så att det inte är hedersförtrycket ni är emot utan invandringen som sådan? Det spelar ingen större roll för er om hedersförtrycket utövas, bara det inte utövas i Sverige – bara de inte är i Sverige.

Nej, fru talman, Sverigedemokraterna måste faktiskt svara på den grundläggande frågan. Om ni i Sverigedemokraterna nu verkligen bryr er om dessa barn och ungdomar, varför vill ni då kasta ut dem ur Sverige?

Anf. 8 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det är intressant att höra Morgan Johansson prata om deportering och återvandring som någonting som är fruktansvärt hemskt och som bara jag och Sverigedemokraterna skulle stå för, särskilt med tanke på att Socialdemokraterna själva nu har infört tillfälliga uppehållstillstånd. Detta har de gjort därför att man ska återvända om man kan återvända – annars hade det inte funnits någon anledning att ha tillfälliga uppehållstillstånd. Återigen: Vi kanske ska hålla oss lite seriösa.

I övrigt blev väl den här debatten ungefär som väntat. Morgan Johansson försöker att framhålla ovidkommande och små förändringar i lagstiftningen som om de vore kraftfulla och effektiva.

Det finns kraftfulla och effektiva åtgärder mot gängbrottsligheten. Det finns kraftfulla och effektiva åtgärder mot tvångsåktenskap. Vi skåningar behöver ju bara kika över sundet för att se praktiska exempel på politik som faktiskt fungerar. Danska socialdemokrater uppmanar svenskar att dra lärdom av vad Danmark har gjort, att ta tag i situationen och att lyssna på konkreta förslag som finns. Det har gått så långt att vissa danska socialdemokrater till och med uppmanar svenskar att rösta på Sverigedemokraterna, alltmedan den svenska regeringen låter de kriminella gängen växa.

Varför tror regeringen att dessa problem ska försvinna när man under så lång tid har låtit de kriminella nätverken växa sig starkare och större?

Regeringen har medvetet låtit bli att ta till de åtgärder som vårt grannland har haft stora framgångar med. Varför har regeringen inte följt Danmarks lyckade exempel? Varför har Sverige inte en 24-årsregel som förhindrar att unga gifts bort? Varför har Sverige inte dubbelt så långa straff för gängbrottslighet? Varför har Sverige inte språktest? Frågan är varför Sverige inte har sjösatt sitt första gettopaket än.

Anf. 9 SARA GILLE (SD):

Fru talman! I Sverige måste vi stå upp för våra västerländska värderingar mycket bättre. Vi kan inte tillåta islamiseringen att fortsätta att ta över landet. Denna hederskultur som breder ut sig är en fruktansvärd böld som vår svenska regering tillåter växa och som vi måste få bort.

De kriminella grupperingarna är nu så utbredda och så organiserade att de till och med använder arrangerade tvångsåktenskap för att öka sin makt. Det är något som vi historiskt främst sett kungahus göra. Det är uppenbart att dessa gäng ser sig som kungar. Våra gator är som deras kungadömen, och den svenska regeringen framstår mer och mer som deras hovnarrar.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag får fortfarande inget svar på den fråga som jag nu har ställt ett par gånger i olika repliker, nämligen varför Sverigedemokraterna, om ni verkligen bryr er om de här barnen och ungdomarna, inte vill att de ska få vara kvar i Sverige. Varför vill ni kasta ut dem?

Det är en deporteringspolitik som Sverigedemokraterna driver. Det är en återvändningspolitik. Jag tror att Sverigedemokraterna till och med talar om minusinvandring.

Det jag pekar på är att möjligheten för alla de här ungdomarna och barnen att ta sig ur hedersförtrycket bygger på att de har fått komma till ett land med progressiva värderingar. Vi har för länge sedan brutit med detta gamla konservativa arv som också Sverige tidigare i stor utsträckning präglades av. Detta har vi arbetat emot och är nu borta, vilket är en följd av de socialdemokratiska reformer som vi har drivit fram under många decennier.

Jag kan garantera att vi inte tänker låter detta progressiva arv och de här vinsterna för egentligen alla förfuskas nu till följd av att det har kommit invandrargrupper där det kan finnas en annan ingång, utan det gäller att vara helt kompromisslös mot den typen av förtryck. Det är precis därför som vi har drivit igenom reformerna med straffskärpningarna, satsningarna på polisen, utreseförbudet och mycket annat. Jag kan försäkra att vi kommer att fortsätta med detta arbete.

När det sedan gäller Danmark och gängkriminaliteten – jag är som sagt själv uppväxt i Skåne och bor i Skåne – finns det mycket i Danmark som vi kan lära oss av. När vi tittade på just straffrätten bad vi därför utredaren att se speciellt på om det är något som vi kan ta från Danmark som har varit effektivt. Låt oss i så fall göra det.

Vi har ett bra utbyte med den socialdemokratiska ministern och den socialdemokratiska regeringen där. Det finns i grunden inga meningsskiljaktigheter om detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:721 om utökat kontaktförbud eller vistelseförbud för dömda pedofiler

Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Marlène Lund Kopparklint har frågat mig om jag ämnar verka för att skydda barn från att behöva konfronteras med pedofiler som dömts för sexualbrott och som har avtjänat sitt straff. Interpellanten har vidare frågat mig hur jag ser på en lagstiftning om vistelseförbud för dömda pedofiler på platser som frekventeras av barn samt hur jag ser på att utreda om det går att införa ett förbud för arbetsgivare inom de yrken som innefattar barn att anställa en tidigare dömd sexuallösbrytare.

Att förebygga och förhindra sexualbrott mot barn är en prioriterad fråga för regeringen. Det är ett område där mycket arbete pågår och där stora förändringar i bland annat den straffrättsliga lagstiftningen har skett i närtid, precis som Marlène Lund Kopparklint skriver i sin interpellation.

Även reglerna för vad som gäller efter villkorlig frigivning har genomgått stora förändringar under senare tid.

Som Marlène Lund Kopparklint konstaterar i sin interpellation trädde den 1 juli 2020 lagändringar i kraft som bland annat innebär att övervakningstiden efter villkorlig frigivning förlängs, att möjligheten att föreskriva villkor om vad som ska gälla efter den villkorliga frigivningen utökas och att möjligheten att förverka villkorligt medgiven frihet på grund av misskötsamhet under den villkorliga frigivningen utvidgas. Kriminalvården kan också fatta beslut om elektronisk övervakning av den frigivne för att kontrollera att en föreskrift följs. Den 1 maj 2021 trädde lagstiftning i kraft som medför motsvarande kontrollmöjligheter avseende dem som dömts till skyddstillsyn. Samtidigt förtydligades möjligheterna att ge föreskrifter om vistelseförbud för både villkorligt frigivna och skyddstillsynsdömda. Möjligheten att kontrollera dessa föreskrifter elektroniskt utökades också.

Den 1 maj 2021 trädde vidare lagändringar i kraft som innebär att den villkorliga frigivningen ska kunna skjutas upp i större utsträckning än tidigare för den som under anstaltstiden inte deltar i eller missköter återfallsförebyggande åtgärder eller andra åtgärder som kan hjälpa den dömda att anpassa sig i samhället. Vidare infördes utökade möjligheter att skjuta upp den villkorliga frigivningen även vid annan misskötsamhet under verkställighetstiden. Den som inte deltar i sådana åtgärder som Kriminal-

vården anser är nödvändiga för exempelvis personer dömda för sexualbrott kan därmed få avtjäna en längre tid av sitt straff på anstalt.

Det närmare innehållet i den verkställighetsplan som ska gälla för den dömd samt de föreskrifter som ska gälla efter villkorlig frigivning är en fråga för Kriminalvården, som har att göra en individuell bedömning av risker, behov och mottaglighet i varje enskilt fall. Jag förutsätter att Kriminalvården gör noggranna bedömningar i dessa ärenden och utformar verkställighetsplaner och föreskrifter på ett adekvat sätt. Enligt min uppfattning har Kriminalvården, genom de nyligen införda bestämmelserna, bra verktyg att använda för att minska risken för återfall i brott.

Vad gäller frågan om att utreda om det går att införa ett förbud för arbetsgivare inom de yrken som innefattar kontakt med barn att anställa en tidigare dömd sexualförbrytare gäller redan i dag ett krav på belastningsregisterkontroll vid anställning i flera sådana yrken, bland annat i förskolan och grundskolan. Regeringen har nyligen föreslagit att registerkontroll från och med den 1 juli 2021 även ska omfatta gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Även vid andra anställningar och uppdrag som innefattar direkt eller regelbunden kontakt med barn ska ett utdrag ur belastningsregistret visas upp om arbetsgivaren begär det. Det är dock upp till den enskilda arbetsgivaren att avgöra om en tidigare dömd person ska anställas. Arbetsgivaren har alltid ett ansvar för att personalen är lämplig och att verksamheten bedrivs på ett tryggt och säkert sätt, så att riskerna för missförhållanden minimeras.

Regeringen följer noggrant resultatet av de lagändringar som har genomförts och kommer att fortsätta prioritera arbetet mot sexualbrott mot barn och återfall i brott.

Anf. 12 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Innan jag förra gången stod här i talarstolen och pratade om sexualbrott mot barn måste jag faktiskt säga att jag vacklade lite. Jag hade ett reservpapper under min bunt ifall jag inte skulle orka. Det handlade inte om att debattera om själva saken, utan det var för att det faktiskt lämnade ut mig själv på ett personligt plan och tog orden ur munnen som under så många år hade stängts inne. Jag har bearbetat detta genom terapi, och mot alla odds står jag faktiskt här i kammaren som riksdagsledamot.

Vad som var avgörande och vad som gav mig styrka inför den debatten var tanken på alla barn som blir utsatta årligen och på alla vuxna som bär detta med sig i den tunga ryggsäcken och som aldrig får hjälp eller upprättelse. Konsekvenserna av att ha blivit utsatt för sexuella övergrepp kan bli så starka att livet inte mäktas med utan kantas av psykisk ohälsa, depressioner, missbruk, självskadebeteenden, långtidssjukskrivningar – på grund av sjukdomar som kan relateras till traumatiska upplevelser i barndomen – och suicid.

Fru talman! Vet ni att personer som har blivit utsatta för flera traumatiska upplevelser som barn löper tolv gånger större risk att begå självmord än alla andra? Det finns flera andra allvarliga sjukdomar som man enligt vetenskapliga studier direkt kan koppla till dessa traumatiska upplevelser som barn och som man löper större risk att drabbas av än andra som inte varit med om liknande händelser. Vi vet att det är så, men ändå pratar vi inte om detta hot mot folkhälsan. Varför är det så?

Om 20 procent av alla barn blir utsatta för övergrepp motsvarar det ungefär 425 000 barn. Då kan vi räkna iskallt med att det finns lika många vuxna som har blivit det. I riksdagen skulle det motsvara 70 riksdagsledamöter som blivit utsatta för sexuella övergrepp i barndomen. Jag lovar dock att om jag ställde frågan här och bad dem som blivit utsatta räcka upp handen skulle inte många göra det. Jag vet varför. Jag bär själv på den förklaringen. Man vill inte, man orkar inte och det gör för ont att ens tänka på det.

Men vi måste börja prata om det. Vi måste börja sätta brottsoffren i första rummet och ge dem ansikten. Vi måste stå upp för alla barn och vuxna som blir och har blivit utsatta för de mest vidriga brott som finns. Alla dessa människor ska ha röster. Alla vuxna kanske inte kan få upprättelse, men de ska känna trygghet i att barn inte ska behöva uppleva det de gjorde.

Inget barn ska behöva uppleva det jag gjorde som barn eller behöva gå samma väg som tonåring med missbruk, kriminalitet, självskadebeteende och fortsatta sexuella övergrepp för att jag blev ett öppet mål för flera andra förövare eftersom mina skyddsmekanismer försvann i barndomen.

Detta blir nämligen konsekvenserna när ett barn blir utsatt och inte får hjälp i tid, och det är detta vi måste prata om. Vi måste skydda barnen och stärka upp lagarna så att sexualbrottslingar inte kommer i närheten av dem och rummet runt dem i vare sig verkligheten eller på nätet.

Anf. 13 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Jenny växte upp i tron att alla små barn leker med pappas genitalier. När hon blev äldre blev hon varse att barn har en oinskränkt rätt att skyddas från sexuella övergrepp, och det blev upptakten till en lång och segdragen rättsprocess. Fadern anlätade en vittnespsykolog som utan att tidigare ha träffat Jenny byggde sitt case på att pappan var trovärdig men inte Jenny. Den så kallade experten hade doktorerat i arbetsrätt och saknade psykologlegitimation. I detta fall blev fadern frikänd.

Flera av dem som jobbar med brottsoffren känner frustration över att det krävs väldigt mycket för att döma en förövare. Ofta har det gått flera år sedan brotten gjordes. DNA-spår saknas, och det finns inga vittnen till övergreppen.

Barn beskriver inte på ett vuxet sätt utan på sitt sätt. Vittnespsykolog är i dagsläget inte en skyddad titel.

Jag läser ur Rädta Barnens rapport: Enligt FN:s barnkonvention har barn rätt att skyddas mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. Barn som har utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp har rätt till stöd och hjälp. Stater ska vidta åtgärder för att skydda barn mot handel med barn, barnprostitution och barnpornografi.

Enligt Rädta Barnen har 20 procent av alla barn utnyttjats sexuellt. Precis som kollegan Kopparklint sa innebär det att 70 av oss riksdagsledamöter kan ha utnyttjats sexuellt som barn.

Fru talman! Barnen skyddas inte tillräckligt. Brottsofferperspektivet behöver stärkas.

Därför frågar jag minister Morgan Johansson: Kommer ministern att jobba för att säkerställa att vittnespsykologer har erforderlig kunskap för att bedöma parternas trovärdighet i rättsprocesser? Kommer ministern att se över hur brottsofferperspektivet kan stärkas?

Anf. 14 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att interpellationsdebatten handlar om utökat kontaktförbud eller vistelseförbud för dömda pedofiler.

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag delar förstås Marléne Lund Kopparklints och Sofia Westergrens engagemang när det gäller att förebygga, stävja och bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Det är precis därför vi har vidtagit så många åtgärder som vi har gjort under senare år.

Låt mig nämna en. Förra året tog vi bort preskriptionstiden för våldtäkt mot barn. Det var ett socialdemokratiskt vallöfte som vi genomförde. Själva grunden är att gärningsmannen ska kunna lagföras oavsett hur lång tid som förflutit mellan övergreppet och att det uppdagas.

Det är en enormt viktig reform. En förebyggande effekt är att gärningsmannen vet att hur lång tid det än har gått kan denne lagföras. Minnena kan också komma upp senare i livet, och då måste man kunna lagföra även om det har gått lång tid. Man kan också fortfarande stå i beroendeställning till gärningsmannen, och därför är det viktigt att kunna lagföra senare.

Vi har också skärpt straffen för grov våldtäkt mot barn och straffen för grooming. Vi har även skärpt straffen för köp av sex av barn. Vi har genom en lagändring gjort det svårare för en gärningsman att skylla på att han inte visste om barnets ålder. Man kan döma någon för sexualbrott på distans över internet, till exempel om en gärningsman begär att ett barn ska utföra sexuella handlingar på sig själv eller på någon annan medan gärningsmannen ser på.

Vi har dessutom rekryterat 350 nya utredare på polisen med särskilt fokus på brott i nära relationer och brott mot barn. Det är en ny, stor satsning, och resurserna kom på plats förra året.

Det kommer mer. Om ett par veckor kommer jag att ta emot ett betänkande av den utredare som vi tillsatte för att ytterligare se över sexualbrotten. Han har bland annat sett över lagstiftningen om utnyttjande av barn för sexuell posering, och där kommer ytterligare förslag.

Reformtaktan är alltså hög, också när det gäller att förhindra återfall i brott. Man ska dock veta hur det ser ut med återfallen. Många tror att var och varannan av sexualbrottsförövare återfaller i brott, men så är det inte. Bland sexualbrottsdömda är återfallsfrekvensen 3,6 procent. Det mäts utifrån om personen återfaller i brott och lagförs för liknande brott inom tre år från det att personen har avtjänat sitt straff. Det är alltså en väsentligt mycket lägre återfallsfrekvens för dem som döms för sexualbrott än för dömda i andra brottskategorier.

Detta säger i alla fall mig att kriminalvården många gånger gör ett ganska bra jobb för att rehabilitera dessa personer så att de inte återfaller i brott. Den vägen vill jag fortsätta att gå och utveckla kriminalvårdens insatser för att minska återfall i brott.

Detta har vi också gjort de senaste åren genom att ge kriminalvården nya möjligheter. Det går att sätta fotboja på dem som är villkorligt frigivna den sista tredjedelen av sin avtjäningsperiod, och det finns ökade möjligheter att skjuta upp villkorlig frigivning om man missköter sig och till exempel inte deltar i vård och behandling. Därtill kommer mycket annat.

Kriminalvården har därmed fått nya och förstärkta metoder för att ytterligare minska återfall i brott.

Detta arbete kommer givetvis att fortsätta, för det här är en väldigt viktig fråga som vi måste arbeta mycket aktivt med.

Anf. 16 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Det är skydd för barn mot att exponeras för sexualbrottslingar som vi pratar om. Då är berättelser och vittnesmål som mitt eget, Patrik Sjöbergs, Mia Skäringers och Elaine Eksvårds så viktiga.

De har berättat hur de blev utsatta som barn och skyddsnäten brast. Men de som gör det är inte tillräckligt många, och här har vi en viktig uppgift: att se till att fler vågar träda fram och berätta så att detta verkligen blir en folkhälsofråga och en folkrörelse.

Vi måste se till att utrymmet för dömda pedofiler minimeras så att de inte kan få kontakt med barn. Jag anser att regeringens åtgärder inte är tillräckliga, fru talman. Jag skulle vilja se en juridisk prövning av fler åtgärder som skulle skydda barn mer. Dessa åtgärder ska inte vara godtyckliga – från fall till fall – så som ministern säger i sitt svar.

Jag kan börja med att prata om varningsflaggan. Om man har blivit dömd för sexuella övergrepp på barn har man, anser jag, förbrukat sin rätt att jobba på arbetsplatser där man möter barn. Man ska inte sätta sin fot i idrottsrörelser.

Jag vet att arbetsgivare ska kontrollera belastningsregistret vid anställningstillfället och pröva lämpligheten, exempelvis inom skolan, men detta är inte tillräckligt. För det kan vara så att arbetsgivare, trots vetskapen om att man har att göra med en dömd sexualförbrytare som har förgripit sig på barn, ändå tycker att personen verkar så bra att den nog ska få en chans.

Eller också har det gått fem till tio år och brottsmarkeringen är borttagen från belastningsregistret. Detta borde inte vara möjligt. Gallring i belastningsregistret för grova sexualbrott mot barn anser jag inte ska försvinna så snabbt.

Detsamma gäller vistelseförbudet. Bara för att personen stängt dörren till kriminalvården bakom sig tror jag inte att sexualdriften försvinner. Vistelseförbud på platser som barn frekventerar ofta ska inte bedömas från fall till fall. Vi vet alla att det under den trevligaste yta kan lätt gömma sig ett mörkt inre. Vistelseförbud borde vara regel på dessa platser, både i verkligheten och på nätet och de digitala plattformarna.

Vi får inte ha lite halvt osäkra åtgärder som vi tror kan användas. Det får inte bli som med den frivilliga farmakologiska behandlingen, eller kemisk kastrering som det också ofta kallas – att vi tror att den har effekt och att de dömda pedofilerna fullföljer sin behandling.

Enligt riksdagens utredningstjänst har endast 40–50 personer gått i sådan behandling sedan 2018. Utredningstjänsten kunde inte få fram om det finns vetenskapliga studier som visar att behandlingen har god effekt. Man kunde heller inte följa upp hur många som har fullföljt behandlingen, för detta följer kriminalvården inte upp.

Av uppgifterna framgår inte hur många klienter som deltar i behandlingen som har dömts för sexualbrott mot barn. Så här kan vi inte hålla på. Vi måste ha ordning och reda i de metoder som vi lutar oss mot och som vi tror har effekt. Detta måste regeringen ha koll på.

Samhällets skyddsnät har brustit under alltför många år. De höga siffrorna över utsatta barn måste bort. Det är dags att ändra på detta. Det ska vara viktigare att skydda våra barn än att undvika att trampa en potentiell förövare på tårna. Barns rätt att inte utsättas för risker ska sättas i främsta rummet.

Anf. 17 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Kan vi lära oss något av djurskyddet? Om en person anses olämplig att hantera och äga djur kan personen få djurförbud. Djurförbud kan man få om man inte lyckas banta sin tax. Man får då en tid på sig, och lyckas man inte kan det bli så att taxen avlivas och personen får djurförbud resten av sitt liv.

Det är konstigt att vi verkar skydda våra djur mer än vad vi skyddar våra barn.

Djurförbud är inget straff, utan det är en åtgärd för att skydda djuren. Kanske kan vi ha en liknande åtgärd för dem som någon gång har förgripit sig på barn? Vi behöver en skyddsåtgärd för att skydda barnen eftersom de är värnlösa.

Här får kända pedofiler mata barnen vid lekplatsen med godis. Polisen kan inte göra något åt det hela eftersom personen har avtjänat sitt straff. Tyvärr är återfallsrisken hög bland pedofiler.

Fru talman! Vill minister Morgan Johansson tillsätta en utredning för att se vad som kan göras för att bättre skydda våra barn och sätta upp en nollvision för att inga fler barn ska utsättas för sexuella övergrepp?

Anf. 18 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först av allt kanske man i denna debatt ändå ska peka på att Sverige är och förblir ett av världens bästa länder för barn att växa upp i. Generellt sett är det så. Det är ingen tillfällighet att det är på det sättet, utan det är en följd av den välfärdsolitik som vi har bedrivit under många år. Jag påstår att just denna välfärdsolitik också har betydelse för den här typen av frågor.

Barnomsorgen är utbyggd på ett sådant sätt att vi i det närmaste har full behovstäckning, vilket gör att man exempelvis kan upptäcka den här typen av kriminalitet mycket tidigare än i många andra länder. Vi ska vara väldigt tacksamma för att vi har en sådan välfärdsolitik i grunden. Det är viktigt som en förebyggande åtgärd.

Utöver detta behövs naturligtvis kraftfulla och brottsbekämpande kriminalvårdsinsatser för att komma åt den här typen av brott. Där vill jag peka på allt som vi har gjort de senaste åren.

Vi tog bort preskriptionstiden. Det var ett socialdemokratiskt vallöfte som vi infriade förra året. Vi har skärpt straffen både för grov våldtäkt mot barn, för grooming och för att köpa sex av barn. Vi har gjort det mycket svårare för en gärningsman att skylla på att han inte visste om barnets ålder vid ett övergrepp. Den delen har vi också rättat till. Vi har förstärkt polisen, så nu har vi fler poliser än vi någonsin har haft i Sverige. Och inte bara det – vi har dessutom, via den styrning av Polismyndigheten som vi har, sett till att vi har 350 nya utredare som är speciellt fokuserade på bland annat brott mot barn.

Jag vill påstå att det inte finns någon regering som har gjort mer på detta område än vår regering har gjort. Sedan tillkommer övervakningsmöjligheterna. Jag nämnde tidigare att det från och med förra året är möjligt att ha elektronisk övervakning av dem som blir villkorligt frigivna efter två tredjedelar av tiden. Det fanns inte tidigare.

Från och med den 1 maj har vi också ny lagstiftning som säger att om man inte deltar i vård och behandling eller om man missköter sig i fängelset kommer avtjänandetiden att skjutas upp. Då får man i värsta fall finna sig i att sitta av hela tiden. Det är också en viktig reform för att markera hur viktigt det är att man sköter sig och deltar i vård och behandling.

Sedan är det naturligtvis alltid en avvägning. Sverige är en rättsstat i den meningen att om man har avtjänat sitt straff är det detta som gäller. Då ska man ha en chans att komma tillbaka till ett normalt liv i samhället.

Det finns exempel på länder som har dragit i väg väldigt långt i andra riktningen. USA är ett sådant exempel. Där finns delstater där sexualförbrytare inte får lov att bosätta sig var som helst, utan de samlas ofta ihop i ungefär samma kolonier där de får bo. På det sättet isoleras de. Det gör att dessa individer nästan inte har någon möjlighet att ta sig vidare i livet. Jag påstår att detta snarare ökar risken för återfall i brott.

Vi måste ha en politik som innebär att man, även om man har begått vedervärdiga brott mot barn, ändå måste ha en möjlighet att ta sig vidare, rehabiliteras och komma tillbaka till ett normalt liv. Om det inte finns sådana insatser ökar risken att återfalla i brott, och detta kommer att gå ut över brottsoffren.

I slutändan är det en avvägning som alltid måste göras, men vi kommer att fortsätta att satsa på både vård och behandling, övervakningsmöjligheter och brottsbekämpningsinsatser för att kunna vara effektiva i kampen mot den här typen av aktiviteter.

Anf. 19 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Rehabilitering, säger ministern. Det är rehabiliteringen av barn och vuxna som ska sättas i främsta rummet. Vi pratar om förövarna större delen av tiden.

Jag tänker på kolonierna i USA, som ministern nämnde. Det är ungefär som i svenska fängelser där dömda pedofiler får sitta tillsammans på samma avdelning, eftersom de inte kan vara på vanliga avdelningar då de riskerar att utsättas för brott. Det behöver man kanske också se över. Jag tror att det finns mycket som man behöver se över i de regler och reglementen som finns.

Samhällets skyddsnet ska fokusera på barnen. Det ska vara viktigare att skydda våra barn än att akta sig för att eventuellt trampa en förövare på tårna. Som jag sa tidigare ska barns rättigheter att inte utsättas för risker genom att konfronteras med personer som dömts för grova sexualbrott mot barn alltid väga tyngst, i alla lägen. Då hamnar förövarperspektivet långt bak. Jag tycker att vi ska fokusera på det. Jag säger inget annat än det. Men vi måste ha ett starkare fokus på att skydda våra barn och på att stärka lagarna än mer.

Jag välkomnar utredningen som ministern pratar om. Men jag tycker att man också ska fundera på Lanzarotekonventionen, Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella över-

grepp, som Sverige har undertecknat. Här finns det mycket att se över, och Sverige kan kanske göra lite mer för att skydda våra barn.

Det här är en oerhört viktig fråga. Jag kommer att återkomma till ministern med fler interpellationer i frågan. Jag anser nämligen inte att vi är klara här och nu.

Slutligen vill jag säga att barn har rätt till vuxna; vuxna har inte rätt till barn. Hur kan det vara så svårt att förstå när vi ska stifta lagar?

Anf. 20 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är nog inte svårt för någon att förstå, snarare tvärtom. Det är utgångspunkten i all den politik som vi har bedrivit. Barn är egna individer. De har egna rättigheter. De är inte något bihang till familjen. De ska skyddas i alla de avseenden som vi pratar om här.

Det är precis därför vi har vidtagit alla åtgärder som jag pratar om. Vi har tagit bort preskriptionstiden för våldtäkt mot barn. Vi har skärpt straffen på en lång rad områden. Vi har tillsatt 350 nya utredare inom polisen för att kunna fokusera på just de här brotten. Vi har ökat möjligheten till elektronisk övervakning av dem som är villkorligt frigivna. Och vi gör en lång rad andra saker. Om ett par veckor tar jag som sagt emot ännu ett betänkande från en utredning om bland annat barn som utnyttjas för sexuell posering men också andra typer av brott. Det här är alltså bara en del av alla de reformer som vi genomför.

Jag kan försäkra Marlène Lund Kopparklint att vi kommer att fortsätta med precis detta. Det är såklart ingen som blir klar med det här. Det är ett ständigt pågående arbete för att se till att motverka den typen av kriminalitet.

Men jag påstår samtidigt att vi måste klara av att göra båda delarna. Vi måste både skydda brottsoffren genom ökad lagföring, hårdare straff och ökad möjlighet till övervakning och bedriva en kriminalvårdspolitik som innebär att man kan rehabilitera dem som begår de här brotten. Om vi inte jobbar med det kommer det i slutänden att gå ut över brottsoffren eftersom återfallen i brott kommer att öka. Man måste ha båda de perspektiven klara för sig.

Vi fortsätter som sagt med de reformer, de resursförstärkningar och de straffskärpningar som vi är på väg fram med. Jag ser fram emot ett bra samarbete med riksdagen om de reformer som behöver göras här.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:662 om pensionsnivåer och bidragsnivåer

Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Sofia Westergren har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder med anledning av att vissa personer som inte arbetar alls kan få mer i bidrag än en pensionär som har arbetat stora delar av sitt liv.

Prot. 2020/21:125

21 maj

Svar på
interpellationer

Sverige har ett system som präglas av universalism. Hela befolkningen omfattas alltså av välfärden. De socialförsäkringar och bidrag som det inefattar har byggts upp under lång tid och syftar till att underlätta vardagen för människor som bor och lever i Sverige. Den svenska välfärden måste värnas. Alla ska kunna leva ett anständigt liv. Möjligheten att klara sig utan ekonomiskt stöd skiljer sig åt mellan människor, och vi kan alla hamna i en situation där det finns behov av stöd.

Sofia Westergren för fram att det i dag är möjligt att stapla bidrag på varandra. Syftet med välfärdssystemets olika socialförsäkringar och bidrag är att tillgodose olika behov och därigenom hantera olika risksituationer.

Jag instämmer i att det ska löna sig att arbeta. Alla som kan jobba ska jobba. Respektavståndet mellan personer som har och inte har arbetat måste öka. Av denna anledning är det inkomstpensionstillägg som riksdagen har beslutat om att införa en viktig åtgärd. Det är ett tillägg som från och med september kommer att leda till höjd pension för 1,2 miljoner pensionärer.

Regeringen anser även att pensionsavgiften behöver höjas för att möjliggöra högre pensioner och för att minska inkomstskillnader mellan pensionärer och arbetsföra. Vi hoppas att Moderaterna och övriga partier i Pensionsgruppen kommer att ansluta sig till en sådan avgiftshöjning när förutsättningarna för det har analyserats och utretts. Det skulle göra det ytterligare lönsamt att ha arbetat.

Anf. 22 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Sverige har ett frikostigt bidragssystem, vilket har gjort att många har valt att bosätta sig här. I dag beräknas 20 procent av Sveriges befolkning vara inflyttad. 675 000 utrikes födda i arbetsför ålder är inte självförsörjande.

Moderaterna föreslår ett bidragstak på 12 000 kronor och en tydlig kvalificering för att ta del av välfärden. Det måste löna sig att arbeta. Det är en central del av integrationen. Moderaterna ser det som rimligt att en person som lever på bidrag har ungefär 75 procent av det som en person som arbetar tjänar. Förväntningarna måste vara höga på att alla arbetar efter bästa förmåga. Om man kan få lika mycket pengar för att vara hemma som för att jobba väljer många att inte jobba.

Jag vill berätta om en kille som promenerade från flyktingförläggningen Tjörnbrö park över Tjörnbröarna till ett arbete på en hamburgerrestaurang i Stenungsund. Han tjänade inte mer på att arbeta än att få bidrag. Men han kände ändå att det var rätt och riktigt och har nu gått vidare i livet till ett annat arbete som ger lite mer betalt. Killen berättade om sin rumskamrat som häcklade honom för att han valde att ställa klockan trots att han inte tjänade några pengar på det.

Moderaterna vill se till att killen som varje dag promenerar till arbetet ska tjäna mer än hans kompis som väljer att ligga kvar i sängen. Arbetet ska alltid löna sig.

Nästa allvarliga problem är att killen som ligger kvar i sängen aldrig kommer att integreras på ett bra sätt, utan han hamnar i permanent utanförskap. Utanförskapet beräknas kosta Sverige 270 miljarder per år. Det är pengar som regeringen i dag lånar till. Det är stora summor som skulle

kunna användas till att höja garantipensionen, till äldreomsorg, till skolor, till polis, till sjukvård, till miljö, till vägar, till infrastruktur med mera.

Förutom att utanförskap är en personlig tragedi kostar det skattebetalarna ofantliga summor. Bara hälften av alla utrikes födda är självförsörjande. Bidragslinjen behöver ersättas av arbetslinjen.

Fru talman! Tänker statsrådet vidta några åtgärder för att det alltid ska löna sig att ställa klockan och gå till jobbet?

Anf. 23 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Sofia Westergren, för interpellationen och möjligheten att diskutera några av de frågor som handlar om den ekonomiska tryggheten för våra medborgare.

Fru talman! Jag är socialförsäkringsminister. Jag har ansvar för socialförsäkringen, det vill säga skyddet för människor som på grund av sjukdom och funktionsnedsättning förlorar arbetsförmågan. Jag kommer aldrig att verka för att försämra villkoren för dessa människor. Om du bor i Sverige och täcks av våra socialförsäkringar och råkar ut för en arbetsplatsolycka och förlorar din arbetsförmåga är det den svenska statens skyldighet att säkerställa att du får täckning för inkomstbortfallet.

Så är inte fallet i dag. Våra socialförsäkringar har varit under attack sedan 2008 och framåt. Vi har en utveckling där sjukförsäkringen för de sjuka och arbetsskadeförsäkringen för de arbetsskadade har försämrats. Det vi borde diskutera i dag, fru talman, är hur vi återupprättar tryggheten för de sjuka och för dem som har slitit ut sig efter 40 år i äldreomsorgen.

Under ett år nu har människor stått och applåderat för undersköterskor, vårdbiträden och dem som har slitit i förskolan och skolan. Det är de som inte har kunnat jobba hemifrån utan stått i frontlinjen i kampen mot pandemin. Om dessa människor drabbas av sjukdom och arbetsskada i dag är de inte längre skyddade. Vi har brister och hål i sjukförsäkringen. Därför handlar regeringens agenda på området om att återupprätta tryggheten för våra medborgare och göra Sverige till ett tryggt land, också för den som drabbas av sjukdom, har en funktionsnedsättning eller är pensionär.

Fru talman! Grundskyddet i vårt pensionssystem erbjuder bland de lägsta nivåerna i Norden – det är vi som har det tillsammans med Finland. Någonstans runt 8 500 ligger garantipensionen. Problemet är inte att vi har ett för högt tak för grundpensionen, utan det är att våra pensionärer behöver högre pension.

Jag uppmanar Sofia Westergren att lägga undan prestige, politiskt spel, låsningar och anklagelser och sluta ställa grupp mot grupp och i stället göra det som Pensionsgruppen och de partier som ingår där lyckades med förra året. Vi lyckades lägga undan prestigen, och nu förverkligas det förslag som Stefan Löfven, vår statsminister, presenterade den 1 maj 2018. Ett pensionstillägg införs och börjar betalas ut i september. Undersköterskan, vårdbiträdet, lokalvårdaren, busschauffören och taxiföraren som har slitit och kämpat ett helt yrkesliv kommer att få höjd pension i september. På detta sätt kan vi säkerställa att det lönar sig att arbeta. Den som har arbetat i 40 år kommer att få höjd pension.

Vi kommer inte att göra det bättre genom att slå på den som har drabbats av sjukdom genom att sänka sjukersättningen och göra det svårare att få sjukförsäkring. Vad vi däremot kan göra är att fortsätta att höja pensionerna efter september. Vi har ett konkret arbete som kommer att resultera

i ett underlag som handlar om att höja pensionsavgiften så att vi kan fortsätta att höja pensionerna efter september.

Jag hoppas att vi klarar av att lägga undan politisk prestige och låsningar och tillsammans hjälpas åt – regeringen, Moderaterna och alla partier som vill ansluta – att höja pensionen, också efter september, så att våra medborgare får högre pension och bättre ekonomisk trygghet under ålderdomen.

Anf. 24 SOFIA WESTEREGREN (M):

Fru talman! Vi är överens såtillvida att det alltid ska löna sig att arbeta och att de som faller ur på grund av oförmåga behöver ett tryggt skydd. För att klara det behöver vi ha fler som är med och bidrar.

Det var vad som hände under Alliansens tid då den arbetsföra befolkningen ökade så att fler var med och bidrog till statskassan. På detta vis stärks även pensionerna. Det är de som arbetar som betalar in till de pensioner som sedan betalas ut när man är över 65 och uppstår pension. Det är så vår modell ser ut.

Det är därför av oerhört stor vikt att vi får integrationen att fungera bra så att alla de som kan ingå också gör det på ett bra sätt och arbetar. Vi har utmaningar på området. Den stora klyftan i samhället finns mellan dem som har ett arbete och dem som inte har det. En stor mängd människor har kommit till vårt land, och dem behöver vi hjälpa så att de kan komma ut på arbetsmarknaden och bidra till den gemensamma statskassan.

Vi behöver prata om arbetslösheten och inte hänga upp oss på sysselsättningsgraden. Framför allt behöver vi tala om arbetslöshet kontra självförsörjning. Det behövs fler i vårt land som är självförsörjande för att stärka tryggheten för dem som behöver det, det vill säga de som behöver social omsorg och som behöver ha sin pension.

Den senaste siffran för arbetslösheten ligger nu på 10 procent. I denna grupp arbetslösa finns en stark koppling till att vara utlandsfödd, ha låg utbildning men även ha språksvårigheter. Det finns även annan kultur i botten med traditionen att kvinnor inte arbetar. Här återfinns en stor grupp människor som inte är den grupp som ministern talar om, det vill säga människor som har slagits ut från arbetsmarknaden och inte kan arbeta. Jag talar om en annan grupp människor som behöver hjälp att komma ut i arbetslivet och integreras. Vi behöver stå upp för alla de kvinnor som blir kvar i ett utanförskap i hemmet för att de inte behärskar språket eller på annat sätt inte kommer ut i samhället. För dem blir tillvaron väldigt osäker.

Anf. 25 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Det finns ingen som helst konflikt, Sofia Westergren, om behovet av att ha en aktiv arbetsmarknadspolitik som ser till att människor kommer i arbete. Snarare borde konflikten handla om att Moderaterna vid varje givet tillfälle har dragit ned på arbetsmarknadsutbildningar och andra åtgärder som ger människor möjlighet att komma i arbete. Vi tror på rätt och plikt med tydliga förväntningar från samhället kombinerat med tillgång till utbildning så att man kan ta de bristyrken som finns. Men det vi diskuterar i dag och som jag är ansvarig för i regeringen är socialförsäkringarna.

Vilka är socialförsäkringarna, fru talman? Det är sjukförsäkring, sjukpenning, sjukersättning och aktivitetsersättning. Vilka får det? Jo, de som

har drabbats av sjukdom och förlorat arbetsförmågan eller de som har en funktionsnedsättning. Den utveckling som vi har haft de senaste decennierna, Sofia Westergren, sedan Fredrik Reinfeldt 2006 blev statsminister i vårt land är att sjukförsäkringen har försvagats.

Det vi nu arbetar med och den lagändring som vi kämpade för och drev igenom och som gäller sedan den 15 mars är att steg för steg återupprätta tryggheten för dem som drabbats av sjukdom eller utslitning i arbetet eller som har en funktionsnedsättning.

Socialförsäkringarna innefattar också pensionen. Här talar vi om människor som har nått pensionsåldern. Där borde vårt arbete fortsätta att handla om att höja pensionerna för våra medborgare, folk som har slitit ett helt yrkesliv.

Jag kan påminna Sofia Westergren om en jobbig siffra. Genomsnittspensionen för kvinnor är för den allmänna pensionen i Sverige 11 800 kronor före skatt. Då talar vi om människor som har jobbat länge. Det gäller oavsett bakgrund, om man har invandrat eller bor här eller har jobbat länge, kanske i äldreomsorgen, som lokalvårdare eller busschaufför. Det är dessa yrkeskategorier som folk har applåderat så mycket som vi talar om. Där ligger deras pensioner.

Fokus för Sofia Westergren, mig, regeringen och riksdagen borde vara hur vi höjer deras pensioner. Det borde inte handla om hur vi sätter ett tak så att vi sänker deras levnadsstandard. Hur höjer vi pensionerna? Hur ser vi till att du som drabbas av sjukdom och arbetsskada för att du har tagit risker för oss som kan stå här under pandemin får en sjukersättning som fungerar som gör att du inte tvingas sälja ditt hus?

Fru talman! Häromdagen satt jag och läste efterkrigsprogrammet, som författades i slutet av andra världskriget, senast vårt land var inne i någon form av situation som delvis kanske kan påminna om det läge vi haft bakom oss under pandemin. Vad står det då i efterkrigsprogrammet om idén bakom våra socialförsäkringar, som sedan byggdes ut? Jo, när man blir sjuk ska man inte bli beroende av socialvården. Det var det som var målet med sjukförsäkringen, som klubbades igenom i den här kammaren 1953.

Det fanns ett parti som röstade emot då. Det partiet hette Högerpartiet. Det är sorgligt att höra att det partiet än i dag ifrågasätter legitimiteten i våra socialförsäkringar och våra trygghetssystem och förtroendet för idén om att vi gemensamt ska skapa gemensamma försäkringar, så att den av oss som drabbas av sjukdom eller har en funktionsnedsättning inte ska bli fattig och beroende av försörjningsstöd.

Fru talman! Vi är alla sårbara. Är det någonting den här pandemin har påmint oss om är det att vi inte vet. Det kan vara jag som är sjuk i morgon. Det kan vara Sofia Westergren som är sjuk i morgon. Då kommer vi att vara beroende av att det här samhället fungerar och levererar trygghet till den som drabbas av sjukdom. Tänk på det när ni säger att det ska löna sig att arbeta! Tänk om man på grund av sjukdom inte kan arbeta!

Anf. 26 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Jag vill uppehålla mig vid killen från Tjörnbrö park som ställde klockan och gick de här kilometerna över broarna till hamburgerbaren, där han fick sitt första arbete. På den tiden kunde han inte svenska,

utan han lärde sig språket på jobbet. Det är ett bra exempel på hur det kan gå till med integrationen.

Men jag blir lite fundersam över att hans rumskamrat kunde ligga kvar i sängen och få lika mycket pengar som killen som gick till hamburgerrestaurangen. Det har betydelse om en person har gjort någonting för att få pengarna den 25:e eller bara får pengar för att ligga kvar i sängen. Jag tror att det gör någonting med en person.

Jag pratar alltså inte om de personer som har slitit ut sig i ett arbetsliv och inte längre kan arbeta. Jag tycker verkligen att vi ska ha en grundtrygghet, så att man kan känna sig omhändertagen om man sliter ut sig eller har oturen att drabbas av sjukdom eller annat som gör att man behöver omvårdnad.

Fru talman! Jag vill fråga ministern vad han vill säga till killen som gick över broarna till jobbet på hamburgerrestaurangen men hade en rumskamrat som låg kvar i sängen och tjänade lika mycket pengar.

Anf. 27 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Sofia Westergren för interpellationen.

Svårigheten i politiken, fru talman, är att klara av att hålla två tankar i huvudet samtidigt: att se behovet av att ställa rimliga krav på människor, erbjuda människor möjlighet att få ett arbete och ha fokus på egen försörjning, med arbetsmarknadspolitik som leder människor in i egen försörjning, och samtidigt se behovet av social trygghet för den som av olika skäl inte kan arbeta, till exempel på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning.

Det som Moderaterna fortfarande inte har sett är att vi har en sjukförsäkring som blöder och har allvarliga brister. Tryggheten för våra sjuka och funktionsnedsatta har försämrats. Trygghet för dem som slitit ut sig efter många års slitsamt arbete har försvagats.

Vi måste återupprätta den här tryggheten. Vi måste se till att den som har jobbat i 40 år och slitit ut ryggen eller axeln får en ekonomisk trygghet och inte tvingas sänka sin pension efter 40 års arbete. Sådan är verkligheten i dag, fru talman. Är du en 62-årig undersköterska som har jobbat sedan 19 års ålder och slitit ut kroppen finns det ingen ekonomisk trygghet för dig med dagens regelverk, som gäller sedan Fredrik Reinfeldt ändrade reglerna för förtidspension. Då blir du hänvisad till att ta ut din ålderspension i förtid.

Vad händer då med den undersköterskan? Jo, då sänker man en redan låg pension till ännu lägre nivåer, som kommer att gälla livet ut. Det är inte vad våra undersköterskor förtjänar efter de heroiska insatser som vi har sett under pandemin. Det de förtjänar är i stället trygghetssystem som fungerar.

Bort med diskussionerna om tak och försämringar av våra socialförsäkringar! Låt oss bygga upp våra socialförsäkringar igen och kombinera dem med en politik som handlar om att den som kan arbeta ska arbeta! Det ska vara rimliga krav och bra förutsättningar.

Tack för diskussionen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen kommer att vidta för att stärka de barn som har föräldrar som är analfabeter, om jag och regeringen avser att göra en kartläggning av antalet analfabetiska föräldrar och vuxna i Sverige, om jag och regeringen avser att ta initiativ för att utrota analfabetismen, vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att förbättra den i dag skrala sfi-undervisningen och andra vuxenutbildningar för analfabeter samt om jag och regeringen avser att vidta åtgärder för att barn vars föräldrar är analfabeter får förståelse och ges ett starkare stöd i grund- och gymnasieskolor än vad som sker i dag.

Amineh Kakabaveh ställer angelägna frågor. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Likvärdighet innebär inte likformighet eller lika mycket resurser. Resurser ska i stället fördelas efter elevernas olika förutsättningar och behov.

Alla elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande elever som har sämre förutsättningar. I detta ingår naturligtvis barn vars föräldrar är analfabeter. Elever som är i behov av stöd ska få rätt stöd i rätt tid. Åtgärdsgarantin som trädde i kraft 2019 ska säkerställa att alla elever som behöver stöd redan från förskoleklass får individuellt utformade stödinsatser för att nå de kunskapskrav som lägsta ska uppnås i bland annat svenska.

Mot bakgrund av Skolkommissionens förslag om hur likvärdigheten ska förbättras införde regeringen 2018 det så kallade likvärdighetsbidraget, som fördelas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund. Sedan 2015 har Skolverket dessutom regeringens uppdrag att genom riktade insatser höja kunskapsresultaten och stärka kvaliteten i de skolor som har störst behov.

Forskning visar att föräldrars utbildningsnivå är den bakgrundsfaktor som har störst betydelse för elevers skolresultat. Någon kartläggning av antalet analfabetiska föräldrar och vuxna är emellertid inte aktuell, eftersom det skulle kunna strida mot den grundlagsskyddade rätten till skydd mot betydande intrång i den personliga integriteten som sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av en enskilds personliga förhållanden. Däremot ska kommunen redan i dag och enligt skollagen aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till sfi och motivera dem att delta i utbildningen.

Den sfi som kommunen enligt skollagen ska tillhandahålla ska vara flexibel och individanpassad och omfatta i genomsnitt minst 15 timmars undervisning i veckan. En elev som inte är funktionellt litterat eller har ett annat skriftsystem än det latinska alfabetet ska få grundläggande läs- och skrivundervisning inom ramen för sfi-utbildningen.

Skolverket har tagit fram stödmaterial som vänder sig till lärare som undervisar bland annat vuxna i grundläggande litteracitet. Stödmaterialiet är framtaget för att visa hur vuxna elever med kort eller ingen skolbakgrund kan stöttas i sin läs- och skrivinläring.

Regeringen införde 2018 en utbildningsplikt som innebär att en nyanländ med kort utbildning som inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i etableringsprogrammet i huvudsak ska ta del av utbildning.

Kliva-utredningen, som tillsattes 2018, fick vidare bland annat i uppdrag att föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som anvisas till utbildningsplikten. Utredningen föreslår bland annat att dessa individer ska erbjudas en sammanhållen utbildning med en garanterad undervisningstid på i genomsnitt minst 23 timmar per vecka där sfi kombineras med andra kurser. Utredningens slutbetänkande har nyligen varit ute på remiss, och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vi behöver åter bygga upp ett skolsystem som ger jämlika förutsättningar och bidrar till sammanhållning och gemenskap. Min förhoppning är att fler partier i riksdagen framöver ska ställa sig bakom förslag som syftar till att motverka skolsegregationen så att vi kan råda bot på den bristande jämlikheten i svensk skola.

Anf. 29 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, utbildningsminister Anna Ekström, för svaren och redogörelsen!

Det är väldigt viktigt, som ministern också säger, att alla barn ska få en likvärdig skolgång och utbildning för att kunna klara sig och för att vi ska kunna upprätthålla den jämlikhet som vi eftersträvar i vårt land. Dessvärre är tusentals barn och unga långt ifrån de tjusiga och fina orden i skollagen och läroplanen och som ministern i detta svar säger är strävan.

Det är lite beklagligt att man inte vågar ta tag i en del problem. Ministern själv har de senaste dagarna varit i blåsväder när det gäller barn med utländskt påbrå som riskerar att leverera sämre skolresultat än andra barn. De är inte med i senaste Pisaundersökningen.

Det är besvärande att man inte forskar vidare om omfattningen av de samhällsproblemen. De drabbar både vårt samhälle och hundratusentals barn och unga. Vi är medvetna om att väldigt många barn i socioekonomiskt utsatta områden klarar sig. Men väldigt många går också ut grundskolan utan en god utbildning.

Jag har själv egna erfarenheter av föräldrar som är analfabeter. Jag själv gick i en riktig skola på allvar när jag var 19 år 1993 i Västerås. Det gjorde alla mina syskon, och i första hand de som inte hade kunnat gå i skolan på grund av krig och fattigdom. Analfabetism är inte någonting som någon själv väljer.

När vi var barn var det krig i Kurdistan. Det var krig länge mellan Iran och Irak. Det gäller Irak, hela Mellanöstern, delar av Afrika men också delar av Latinamerika. Många av urbefolkningarna är fattiga. Deras flickor gifts bort eller gifter sig på grund av att det inte finns försörjning. På så sätt har vi analfabetism i många delar av världen.

I den moderna, högteknologiska och demokratiska staten Sverige har vi tack och lov utrotat detta. Men det finns i dag. Det har jag uppmärksammat sedan 2001 som kommunpolitiker. Jag satt i utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i Botkyrka, men jag var också skolkurator.

På den tiden hade man mellan grundskolan och gymnasiet något som hette individuella programmet. Där mötte jag över 153 barn och unga i åldern 16–20 år som inte hade betyg i grundskolan för att kunna gå vidare.

Där fick jag också en första överblick av att det är många föräldrar som är analfabeter. Hur skulle de kunna hålla reda på detta när de själva aldrig har hållit en penna i sin egen hand?

Jag menar att detta är ett samhällsproblem, och det drabbar hundratals barn och unga. Vi måste därför ta tag i det. Forskning i Sverige bygger på etik och vetenskap. Den bygger inte på godtycklighet. Jag kommer tillbaka till det.

Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Amineh Kakabaveh, för ett inlägg som klart och tydligt visar varför vi i Sverige behöver ett skolsystem som ger barn från olika bakgrund så goda förutsättningar som möjligt att nå sin fulla potential.

Det gäller oavsett om de kommer till Sverige som 14-åringar eller om de är födda i Sverige, och oavsett om de är födda av föräldrar med akademisk utbildning eller av föräldrar som är analfabeter. Det gäller oavsett om de bor i ett område där det talas svenska på skolgårdar och lekplatser eller om de inte gör det.

Efter Amineh Kakabavehs inlägg är det fullkomligt glasklart varför vi har ett sådant stort behov av att stärka likvärdigheten i vårt skolsystem och skapa de goda möjligheterna för barn och elever att få de kunskaper de behöver i skolor där de träffar barn från andra bakgrunder än den egna.

Jag tycker också att Amineh Kakabaveh väldigt väl illustrerar varför vi behöver en vuxenutbildning och svenska för invandrare. Det säkerställer att de som kommer till Sverige får en språkutbildning som gör att de kan etablera sig i vårt land. Det gäller oavsett om det är en ingenjör som kommer till Sverige som kanske kan skriva och läsa sedan barnsben och som kanske har det latinska språket med sig eller om det kanske är, som Amineh Kakabaveh pekar på, en krigsskadad person utan eget skriftspråk.

Vi har i Sverige en vuxenutbildning och en sfi som har som syfte att nå alla dessa personer. Jag kommer att kämpa hårt för att vi ska uppnå de syftena. Inlägget visar också vilka stora insatser Amineh Kakabaveh själv har gjort i de här frågorna. Jag har tidigare i den här talarstolen uttalat min beundran för Amineh Kakabaveh, och jag gör det också den här gången.

Det faktum att detta är viktiga och svåra frågor innebär att vi måste arbeta ännu hårdare för att, precis som Amineh Kakabaveh säger, de vackra orden i skollagen och läroplanen ska bli verklighet. Det är just därför som regeringen satsar så mycket på att ta fram lagförslag som syftar till att stärka likvärdigheten i skolan och att se till att barn och elever från olika bakgrund kan mötas i skolan.

Det är därför som vi har satsat så mycket på Läslyftet med stora insatser av så kallat språkutvecklande arbetssätt. Det är en pedagogisk metod som är väldigt framgångsrik för barn som inte är födda i Sverige och som har ett annat modersmål. Men det är också väldigt bra, fru talman, för barn som är födda i Sverige.

Vi ser i den Pisaundersökning som Amineh Kakabaveh tog upp men också i den Pirlsundersökning som har publicerats att de svenska kunskapsresultaten just i läsförståelse har en uppåtgående trend. De har varit nere och vänt, och de har vänt uppåt. Det ska vi vara glada över, men vi är absolut inte nöjda.

När det gäller utbildning av vuxna måste vi kämpa vidare för att se till att de som behöver sfi verkligen nås och att de många som finns i Sverige

och inte har skriftspråk och talspråk får del av inslag i sfi som riktar sig just mot vuxna som är analfabeter. Jag tog reda på att vi år 2019 inom sfi hade ett ganska gott utnyttjande av de insatser som Skolverket har gjort för att man ska kunna ha speciell och särskild undervisning av de grupper som inte har ett eget skriftspråk.

Fru talman! Det är väldigt mycket som behöver göras för att vi ska lösa de stora och svåra problem som Amineh Kakabaveh pekar på. Det krävs lagstiftning och resurser. Men det krävs också att vi vågar ta i den stora skolsegregation och ojämlikhet som finns i vårt land.

Anf. 31 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, utbildningsminister Anna Ekström, för de fina orden!

Jag är helt övertygad om att ministern och regeringen har en stark vilja att förbättra kunskaper i svenska i de socioekonomiskt utsatta skolorna för att vi ska ha en jämlik och solidarisk utbildning som omfattar alla barn och alla vuxna som behöver det.

Saken är den att det är svårt så länge vi har en skola som inte är förstatligad. Vi har till exempel en sfi-utbildning i Stockholm som till mer än 80 procent är privatiserad. Tyvärr saknar många av de privata personer som har dessa skolor själva utbildning som lärare. Många saknar också utbildning för att specifikt jobba med den målgrupp som till exempel har lägre utbildning, klen utbildning eller ingen utbildning alls.

Därför är det så viktigt att se till att sfi, svenska för invandrare, och skolan inte ska vara en marknad. Elever, de människor som går i skolan, är inte kunder.

På den tid jag kom till Sverige, under 90-talet, var det en helt annan skola. Tack vare den kunde många av oss gå vidare. Många av oss hade inte kunnat gå i skolan. Det gällde till exempel kvinnor som hade varit bortgifta eller människor som – som i min familj – på grund av fattigdom och krig inte hade kunnat gå i skolan. Men vi fick den möjligheten. Det var inte tack vare mig själv utan tack vare den möjlighet det svenska samhället gav mig och många av mina vänner. Vi kunde gå vidare och till och med få en magisterexamen på Stockholms universitet och andra skolor.

Jag har med mig citat från flera unga tjejer från Turkiet, Libanon och Kurdistan som har mejlat mig. De ser också det här. De är själva i skolan som kuratorer och lärare, och de säger: Amineh, lärarna saknar särskild utbildning för barn som har föräldrar som är analfabeter! De saknar kunskap och kompetens men också vägledning. Vilka förväntningar ska man ha på ett hem där föräldrarna själva inte kan läsa eller räkna matematik när det gäller att stödja sina barn?

Vi som är uppfostrade i andra delar av världen har lärt oss att skolan både fostrar och uppfostrar. I Sverige uppfostrar vi i hemmet och fostrar i skolan. Det där kolliderar i många hem, egentligen oavsett om man är högutbildad eller lågutbildad. I hemländerna kallar skolan aldrig föräldrarna till ett möte om det inte är väldigt allvarligt. Så är det än i dag. Men i Sverige har vi enormt höga förväntningar på hemmet. Det säger också utbildningsministern i svaret: I Sverige betyder föräldrarnas bakgrund väldigt mycket, för den är avgörande för barnens skolresultat.

Allt tyder alltså på att det är viktigt att utbilda de människor som jobbar i skolan. Det handlar inte bara om att ge pengar till kommunerna. Det är

viktigt att ge pengar, men det är också viktigt att utbilda människor som jobbar med de här frågorna – de flickor och kvinnor som själva har klarat sig.

Prot. 2020/21:125

21 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan nästan haka på där Amineh Kakabaveh slutade. En sak som vi hela tiden kämpar med i svensk skola och i svensk vuxenutbildning är den stora brist på behöriga lärare som finns.

Det här är ett jättestorproblem, som vi bara kan lösa genom att vi gemensamt ser till att läraryrket är så attraktivt som det borde vara, som det en gång har varit och som det faktiskt är bara några futtiga mil österut i vårt grannland Finland. Här har vi ett stort arbete att göra tillsammans.

Låt oss återvända till lärarnas roll. Ta till exempel vuxenutbildning och sfi – där är det väldigt viktigt att vi hela tiden ser till att förutsättningarna finns för de lärare som har det svåra uppdraget att undervisa vuxenstudenter som inte har ett eget skriftspråk.

Fru talman! Här har vi gjort historiskt stora insatser under de gångna åren när vi har satsat mycket på komvux, och särskilt på den typ av komvux där man kombinerar sfi med olika former av yrkesutbildningar. Det är det som är den allra bästa ingången i Sverige: att man samtidigt lär sig språket och kommer in via ett arbete.

Min ambition, som säkert också är Amineh Kakabavehs ambition, är att varenda flicka och varenda pojke som växer upp i Sverige ska se en mamma och en pappa som går till jobb och utbildning på morgonen. Det ska vara det som barn ser att föräldrarna gör när de är vuxna, och det ska vara det som barnen själva ser fram emot att göra när de blir vuxna.

Där har förskolan en alldeles enastående viktig roll. I den läroplansförändring som vi alldeles nyligen gjorde i förskolan har vi skrivit in ett nytt begrepp – undervisning – som vi tidigare inte har arbetat lika mycket med inom förskolan. Här är det just en tidig språkförståelse som är det som förskolan har fått i uppdrag, men också fått resurser till i och med Läsflytets olika förskolemoduler, att arbeta mer med. Jag kan efter mina många studiebesök i förskolor, inte minst i utsatta områden, både digitalt och i verkligheten konstatera att det här är någonting som man använder i förskolan.

Vad är det då förskolan ska kämpa med? En sak är den segregation som vi redan har varit inne på. Vi ser att vi i de förskolor där barnen mest behöver en tidig språkinläring har färre erfarna och utbildade förskollärare och barnskötare än vi har i de förskolor där barnen har ett starkt stöd med sig hemifrån. Också här, fru talman, måste vi verkligen arbeta med att stärka likvärdigheten. Förskolans roll är fullkomligt oslagbar när det gäller att se till att barnen får en tidig språkinläring.

Låt mig en gång för alla slå fast detta: I Sverige ska läxor som kräver att föräldrarna hjälper till inte ges. Vi ska inte kräva att föräldrar hjälper sina barn med skolarbetet. Skolan finns för att barnen ska kunna nå sin fulla potential oavsett vilken utbildningsbakgrund föräldrarna har. Det är en av grunderna till att vi har skolplikt i Sverige.

Fru talman! Vi gör mycket för att stärka precis de mekanismer som Amineh Kakabaveh vill stärka. Vi kämpar med att ta fram förslag som också kan passera det nålsöga som en riksdagsmajoritet innebär. Vi kämpar med att tillsätta mer resurser. Vi kämpar med att satsa på lärarna genom

att se till att de har bra verktyg och bra kompetensutveckling. Tack, Amineh Kakabaveh, för omnämmandet av lärarnas kompetensutveckling! De här insatserna fortsätter, för i Sverige behövs varje man och varje kvinna i arbete och i utbildning.

Anf. 33 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack så jättemycket, utbildningsminister Anna Ekström, för svaret!

Det här är en jätteviktig ambition. Viktiga aspekter lyfts här när det gäller barns utveckling, skolgång och språkförståelse som man börjar med redan i förskolan. Det borde man ha gjort för 20 år sedan. Jag vet att allt ansvar inte ligger på den här regeringen och på utbildningsministern, utan det här har pågått i 20 år.

Jag har själv bott i 28 år i det här landet. De senaste 20 åren har jag sett den här förändringen, både som socialarbetare och i det jag aktivt gör i dag när jag jobbar med kvinnor som har bott i Sverige mellan 5 och 35 år och inte har kunnat lära sig läsa och skriva. Och det gäller inte bara svenska utan över huvud taget.

Många har blivit bortgifta som barn innan de kom hit eller när de har varit här i Sverige. Man är född eller uppvuxen här men blev bortgift. Det handlar om hedersförtrycket och om vissa religiösa privata skolor och förskolor, där det inte förespråkas att flickorna ska gå vidare och läsa och studera. De ska gifta sig och vara äkta makar och föda barn.

Det här måste vi lösa hand i hand med allt det som vi nämner här i dag. Vi måste se till att förstatliga skolan och stoppa privata skolor och alla de här privata och religiösa förskolorna där man hindrar flickors rättigheter.

Jag vill veta varför vi inte skulle kunna använda grundvux, folkhögskolor, sfi och andra skolor för att kartlägga analfabetism och sedan bättre kunna leverera. Då kan vi både bevisa att vi har ett problem och söka upp de här kvinnorna och erbjuda dem möjligheter. Många går inte på sfi i dag. De går inte i någon skola och har inte något arbete. Arbetsgivare och fack skulle också kunna hjälpa till med detta.

Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Kvinnans frigörelse handlar i grunden om att vi kvinnor ska vara just fria. Vi ska vara fria att välja den man vi vill, och vi ska vara fria att välja vår väg i livet. Vägen till kvinnans frigörelse går via arbete och utbildning. De tidiga kvinnoaktivisterna kämpade just för kvinnors rätt att få arbeta och att få utbilda sig.

Jag vill vända tillbaka till Amineh Kakabavehs beskrivning av den egna bakgrundshistorien. Amineh Kakabaveh berättade nyss om vilken hjälp hon fick från skolan med att sätta sig i skolbänken och hitta vägen till den utbildning och det arbete som hon har ägnat sig åt. Låt mig lägga till en sak: Jag är övertygad om att det också krävde väldigt hårt arbete av Amineh Kakabaveh.

Det är på det området, fru talman, som jag är mest kritisk till den marknadsstyrning som vår svenska skola har. Jag vet att det är svårt och tufft att vara lärare. Men jag vet också att det är ännu svårare att lära sig mycket. Det kräver mycket ansträngning, och jag vill att den flicka och den pojke som verkligen anstränger sig och kämpar ska få chansen att uppleva en lycka. Vi vet att de som anstränger sig mest och får kämpa mest är de vars

föräldrar inte har ett skriftspråk och kan hjälpa dem. Det är just de eleverna som jag vill ska få chansen att få uppleva den lycka det innebär att lära sig något riktigt svårt efter att ha ansträngt sig riktigt ordentligt. Det är den lyckan som vårt skolsystem inte alltid ger alla barn och alla flickor, och det är det jag kämpar för – morgon, middag, kväll.

Tack, Amineh Kakabaveh, för frågorna, och tack för att Amineh Kakabaveh är en medkämpe i den här kampen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:704 om medborgarnas förtroende för folkbildningen

Anf. 35 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Cassandra Sundin har frågat mig om jag ser någon risk för att förtroendet för folkbildningen hos medborgarna försämras som ett resultat av den problematik som har uppdagats och om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av detta.

Folkbildningens aktörer har ett stort ansvar för att säkerställa att det statliga stödet används korrekt. Att folkbildningens aktörer tar detta ansvar är avgörande för att allmänhetens förtroende för folkbildningen ska upprätthållas och även förstärkas. Det är också av största vikt att statsbidragsfinansierad verksamhet följs upp regelbundet och att det finns kontrollmekanismer på plats när statsbidrag har använts på ett felaktigt sätt. Statliga bidrag till folkbildningen ska uteslutande gå till verksamhet som uppfyller statens syften med bidraget. Att utveckla och stärka demokratin är ett av dessa syften.

Folkbildningsrådet har uppgiften att pröva frågor om fördelning av statsbidrag till bland annat studieförbund, och regeringen ställer krav på Folkbildningsrådets uppföljning och redovisning av statsbidraget. Folkbildningsrådet bedriver nu ett omfattande arbete för att komma till rätta med det fusk och de felaktigheter som upptäckts. Studieförbunden har även vidtagit flera åtgärder för att säkerställa att statsbidraget till folkbildningen hanteras med respekt och används som avsetts.

Regeringen har förstärkt uppföljningen av statsbidraget till studieförbunden för att stävja fusk och felrapporteringar samt säkerställa att bidraget går till verksamhet som uppfyller statens syften med statsbidraget. I enlighet med vad regeringen angett i riktlinjerna till Folkbildningsrådet för 2021 lämnade rådet den 14 april en särskild rapport till regeringen. I rapporten redovisar rådet bland annat de åtgärder som har vidtagits och som planeras att vidtas för att säkerställa att statsbidraget används som avsetts. Regeringen har även beslutat att Folkbildningsrådet för 2020 respektive 2021 års verksamhet ska återrapportera fördjupade bedömningar av det så kallade demokratisyftet.

Folkbildningsrådet redovisade den första av dessa återrapporteringar i mars. Utbildningsdepartementet analyserar nu både den särskilda rapporten och redovisningen om demokratisyftet noga. Vi fortsätter även att föra en nära dialog med Folkbildningsrådet.

Jag ser samtidigt att vi behöver arbeta på fler plan för att säkerställa att statsbidraget till folkbildningen används som avsetts och återupprätta för-

troendet för folkbildningen. Inom Regeringskansliet bereds nu frågan om hur extern revision av folkbildningen kan tillgodoses. Även frågan om fortsatt regelbunden utvärdering av folkbildningen av en oberoende aktör, liknande den Statskontoret genomförde 2014–2018, bereds inom Regeringskansliet. Jag välkomnar vidare att Riksrevisionen har inlett en granskning av kontrollen och uppföljningen av statens stöd till studieförbunden.

Avslutningsvis vill jag understryka att folkbildningen är betydelsefull. Genom studiecirklar, läsning, kultur och utbildning i folkbildningens regi blir vårt land rikare. Regeringen, Folkbildningsrådet och studieförbunden behöver nu fortsätta att arbeta på bred front för att säkerställa att statsbidraget till folkbildningen används som avsetts, så att förtroendet för verksamheten kan återupprättas. Regeringen utesluter inte att det kan bli aktuellt att fatta beslut om ytterligare åtgärder.

Anf. 36 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Folkbildningen har spelat en viktig roll för demokratins utveckling och är viktig än i dag. Historiskt har folkbildningen varit en socialkonservativ strävan efter stärkt medborgaranda och nationell gemenskap. Under sina tidigare år hade folkbildningen också en avgörande betydelse för de mindre bemedlades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen.

Fri och frivillig är en del av folkbildningens demokratimål, en djupare sorts och mer samhällscentrerad demokratisyn som beaktar demokratins förutsättningar. Detta görs genom att betona jämställdhet, jämlikhet, utjämning av utbildningsklyftor, ökat deltagande inom kulturen och folkrörelsernas viktiga roll. Dessa faktorer anses vara förutsättningar för ett demokratiskt beslutsfattande, det vill säga att befolkningens möjlighet till frivillig bildning gynnar demokratin – inte enbart för att bildningen ökar individens förmåga att delta i samhällsdebatten utan även som en försäkring om att individen kan bilda sig inom ämnen och områden som företag eller staten anser oviktiga eller vill undanhålla från medborgarna och på så vis kan vara med och utforma samhällsdebatten.

De problem som finns inom folkbildningsväsendet har varit aktuella väldigt länge nu. Allt fler problem har kommit upp till ytan, och en till synes aldrig sinande problematik verkar inte tas på allvar på flera håll. Det som har varit mest i fokus i hela diskussionen är den ekonomiska delen med felaktiga utbetalningar och fusk, men förtroendefrågan glöms ofta bort när man talar om olika åtgärder.

Folkbildningen är ett nordiskt kulturarv, djupt rotat i medborgarandan i våra nordiska länder. Därför är det otroligt bekymmersamt att bevittna hur folkbildningens anseende och förtroende sjunker. Det är en förlust för både demokratin och samhället i stort. Demokratin firar ju också 100 år i år, och den har som bekant inte alltid varit självklar. Därför måste den försvaras varje dag.

Jag hoppas verkligen att regeringen inser vikten av nya insatser för att medborgarnas förtroende för folkbildningen inte ska gå i graven.

Anf. 37 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Folkbildningen är en del av vårt Sverige. Det är en del som innebär att människor som annars har långt till kultur och till bildning i

varje kommun i Sverige, tack vare studieförbundens insatser, kan delta i kulturella aktiviteter, utbildningar av olika slag och olika former av studiecirkel.

Jag blir väldigt upprörd när de pengar vi gemensamt avsätter till folkbildning går till fusk och oegentligheter. Det ska inte förekomma. Jag är väldigt upprörd över att det har förekommit, men jag noterar också att det i stor utsträckning är studieförbunden själva som har upptäckt och polisanmält det fusk och de oegentligheter som har förekommit.

Jag hade varit mycket mer bekymrad om vi inte hade tagit det här fusk och de här oegentligheterna på allvar. Jag, fru talman, är för min del helt övertygad om att det bästa sättet att återupprätta förtroendet för folkbildningen är att vi gemensamt bygger bra mekanismer så att vi för det första kan förebygga fusk och oegentligheter, för det andra kan se till att vi om detta förekommer har medel att agera.

Regeringen har vidtagit historiskt många åtgärder under den senaste tiden för att hantera de varningssignaler som har kommit. Vi har gett uppdrag till Folkbildningsrådet; vi har också säkerställt att Folkbildningsrådet gör stora insatser tillsammans med studieförbunden för att stärka kontrollen och tryggheten kring att pengarna går rätt.

Jag utesluter inte, fru talman, att vi kan behöva göra mer. Men jag är väldigt stolt över de insatser som vi gemensamt arbetar med. Jag ser också, fru talman, fram emot de förslag som kan komma när den så kallade Demokratiutredningen har kommit med ett slutgiltigt förslag. Det blir förslag där vi också tar hänsyn till de nya aspekter som har dykt upp i Demokratiutredningens arbete.

Anf. 38 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Folkbildningsrådets generalsekreterare uttryckte för ett tag sedan att de aldrig kommer att acceptera att skattepengar avsedda för folkbildning används felaktigt eller för att motverka demokratin. Samtidigt har det vid ett flertal tillfällen uppmärksammats hur just Folkbildningsrådet beviljat skattefinansierade medel till organisationer som inte uppfyller grundläggande krav på demokrati och yttrandefrihet. Det är självklart problematiskt både ur ett förtroendeperspektiv och när det gäller hur man hanterar skattebetalarnas pengar.

Därtill följer en granskningsprocess som de själva ansvarar för, vilket är djupt problematiskt. Det är väldigt sällan en bra idé att den som granskar och den som granskas i förlängningen är samma organisation.

När det framkommer felaktigheter gällande utbetalningar, framför allt till organisationer med kopplingar till terrorism, riskerar som sagt befolkningens förtroende för folkbildningen att raseras. Men dessutom riskerar hela folkbildningsväsendet och dess uppdrag att urholkas. Det bör alla som säger sig värna demokratin inse allvaret i.

Det är ett faktum att skattefinansierat stöd beviljats organisationer med kopplingar till extremism och terrorism. Ett exempel är studieförbundet Ibn Rushd, som har en historik av att bland annat ha bjudit in antisemitiska talare.

Trots att problematiken lyfts och att information om detta har nått ytan fortsätter skattepengar att flöda in i förbundet. Flertalet kommuner runt om i landet beviljar i dagsläget skattemedel till Ibn Rushd trots att det har varit ett faktum att det har funnits felaktigheter. Hur kommer det sig då att man

gör det? Det finns antagligen flera svar på den frågan, men ett som är oroande är att man hänvisar till att så länge Folkbildningsrådet inte har något att invända ser man ingen anledning att slopa stödet.

Här har vi ett praktexempel på hur dysfunktionell Folkbildningsrådets verksamhet är i dag och varför systemet måste reformeras. Trots uppenbara och allvarliga felaktigheter gör man inte tillräckligt. Man påstår att man gör det, men med tanke på hur hela fallet kring Ibn Rushd har hanterats och uppenbart även hanteras just nu gör man inte tillräckligt.

Faktum kvarstår: Organisationer som inte ska erhålla statliga medel gör i vissa fall det fortfarande. Organisationer knutna till bland annat Muslimska brödrskapet sprider kunskap om sharialagar och ett aktivt motstånd mot det sekulära och fria samhället. Det är ett hot mot såväl folkbildningen som demokratin och hela vårt samhälle.

Anf. 39 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Cassandra Sundin använder hela sitt anförande till att fokusera på ett enstaka studieförbund. Cassandra Sundin är väl medveten om att oavsett om det vore Folkbildningsrådet som fristående organisation eller en tänkt myndighet som fördelade resurser till våra studieförbund skulle jag som statsråd vara förhindrad att uttala mig om hur man i praktiken ska hantera statsbidraget i förhållande till olika organisationer. Det är precis det som reglerna mot ministerstyre i regeringsformen avser att förbjuda. Jag kan alltså inte uttala mig om detta hur mycket Cassandra Sundin än ägnar sin talartid åt ett enstaka studieförbund.

Jag vill också peka på att i direktiven till den demokrativillkorsutredning som regeringen har arbetat med under en tid och som vi nu ser till ska arbeta vidare ingår olika former av underlag som ska säkerställa att vi får bättre kontroll på vad olika rättsvårdande myndigheter anser när det gäller organisationer som, för att använda Cassandra Sundins uttryckssätt, ”finansierar terrorism”. Det är ett uttryckssätt som får stå för Cassandra Sundin.

Jag vill också betona att när man diskuterar Folkbildningsrådets verksamhet med företrädare för Sverigedemokraterna fäster de ofta väldigt stort avseende vid Folkbildningsrådets juridiska status. Jag är gammal nog att komma ihåg när de här frågorna hanterades av Kungliga skolöverstyrelsen. På den tiden, kan jag avslöja för Cassandra Sundin, förekom det också rapporter om att det begicks felaktigheter och fusk med det statsbidrag som betalades ut.

Att tro att en organisationsförändring skulle lösa den i grunden ganska svåra frågan och se till att rätt pengar kommer till rätt verksamhet tycker jag är att göra det lite lätt för sig. För mig är frågan om Folkbildningsrådets legala status uppenbarligen inte alls lika viktig som den är för Cassandra Sundin.

Jag noterar att Cassandra Sundin talar väl om folkbildningen och försöker foga in folkbildningen i en sverigedemokratisk historieskrivning över den svenska utvecklingen. Ingenting kunde vara mer felaktigt. Den svenska folkbildningen har i 100–150 år tjänat Sverige för att skapa öppenhet och dialog och för att se till att människor med olika bakgrund möts – inte något annat.

Jag noterar också att mot de vackra ord som Cassandra Sundin yttrar här i talarstolen om folkbildningens vikt och betydelse står de budgetmotioner som Sverigedemokraterna lämnar in där man vill ha en kraftig neddragning av anslagen till folkbildningen med över 1 miljard kronor för innevarande år. Det är mer än en femtedel av de samlade statsbidragen.

Jag noterar dessutom att det har kommit motioner från företrädare för Cassandra Sundins parti här i riksdagen där man föreslår att möjligheten till CSN-stöd för studier på folkhögskolor bör utgå och att man vill utreda vår fina, svenska folkhögskola med sin 150-åriga folkrörelseanknytning och tradition. Man vill utreda en eventuell nedläggning.

Fru talman! Folkbildningen har tjänat Sverige väl. Vi har alla ett ansvar att se till att folkbildningen också framöver ska tjäna Sverige väl. Då är det ett ansvar för alla oss som gillar den svenska folkbildningen och tror på den svenska folkbildningen att vara med och se till att varje krona går till rätt ändamål.

Anf. 40 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Nej, jag har inte använt hela min talartid åt att prata om ett särskilt förbund, men just det exemplet är relevant och rimligt att lyfta fram i det här sammanhanget. Dock är jag och ministern överens om mycket i den här frågan och om hur viktig folkbildningen är. Men det som skiljer oppositionen från regeringen är att vi vågar se de faktiska problemen, lyfta dem och föreslå åtgärder som i realiteten skulle hjälpa.

Att i stället slå ifrån sig problematiken, skylla på andra och sopa under mattan gynnar ingen i sammanhanget. Alla blir förlorare i det förfarandet: folkbildningen, de som söker sig till folkbildningen och hela samhället.

Ministern tar upp motioner som har väckts i riksdagen, och ministern är själv väl medveten om skillnaden mellan enskild motion och kommittémotion. Kommittémotionerna är partiets politik, men det ministern hänvisar till är enskilda motioner som inte är partiets politik. Jag tänker inte bemöta det mer än så.

I stället för att ta itu med problemen på riktigt väljer man att bland annat diskutera att oppositionen gör nedskärningar i budgeten. Vi har en reformagenda med bland annat extern granskning för att stärka legitimitet och förtroende där folkbildning får vara folkbildning och utbildning får vara utbildning.

Det är en klassisk paradgren för Socialdemokraterna att vinkla alla frågor till att handla om att den som ger mest bidrag är snällast och vill mest. Men det finns inget likhetstecken mellan höga bidrag och effektivast reformagenda.

Anf. 41 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan försäkra Cassandra Sundin om att den som vill sopa problem under mattan eller skylla ifrån sig inte lägger historiskt omfattande uppdrag på Folkbildningsrådet som handlar om att de ska vidta åtgärder. Den för inte en tydlig dialog med både studieförbund och folkbildningsråd, och den säkerställer inte att Folkbildningsrådet har ännu tydligare redovisningsregler.

Jag sitter just nu i Regeringskansliet och arbetar med att hitta en lösning på inte om utan hur vi ska säkerställa att det finns någon form av granskning och en vettig och ändamålsenlig revision för vår folkbildningsverksamhet.

Jag kan försäkra Cassandra Sundin om att den socialdemokratiskt ledda regeringen värnar folkbildningen och folkbildningens legitimitet. Många av de företrädare som har byggt vårt land, som har suttit här i kammaren som riksdagsledamöter och som har varit statsråd har fått sin första utbildning i studieförbund och folkhögskolor. Vi ska fortsätta att bygga ut våra studieförbund och folkhögskolor så att de kan vara med och bidra till att de som i dag står långt ifrån utbildning kan komma in, att det finns kulturverksamhet i hela landet och inte bara i storstäderna och att det finns studiecirklar i varenda kommun och inte bara för dem som råkar bo nära en högskola eller ett universitet.

Fru talman! Jag noterar också att de studieförbund vi har i Sverige har en nära anknytning till viktiga folkrörelser – till kyrkor, nykterhetsrörelser och till och med till en del politiska partier och fackföreningsrörelsen. Vi ska värna vår folkbildning, och det gör vi genom att ställa höga och kärleksfulla krav på att varenda krona ska gå åt rätt håll.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Utbildningsutskottets betänkanden
2020/21:UbU17 Bättre studiestöd högre upp i åldrarna
2020/21:UbU19 Vissa insatser för ökad lärarkompetens

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 maj

2020/21:749 Elbilar på färja

av *Thomas Morell* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:750 Ny utredning om militärtransporter på Estonia

av *Mikael Oscarsson* (KD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:751 Hanteringen av elbilsbränder

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:752 Buller från vindkraftverk

av *Alexandra Anstrell* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 maj

2020/21:2914 Vård för personer med ME/CFS

av *Ulrika Heindorff* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2915 Bristande integration som ökar fattigdom och kostnader

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2916 Hot om konkursvåg

av *Lars Hjälmered* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:2917 Kompetensen i LSS-boenden

av *Ulrika Heindorff* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2918 Folkhälsomyndighetens scenarier

av *Ulrika Heindorff* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2919 Migrationens påverkan på kostnader för äldres grundskydd

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2920 Smittspridningen i Sverige

av *Ulrika Heindorff* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2921 Nedläggning av glesbygdssockor

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2922 Pensionssystemets finansiering

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2923 Långtidsarbetslösheten och barnfattigdomen i Sverige

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2924 Kostnader för tolkhjälp

av *Katarina Brännström* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2925 Avskaffat fribelopp under andra halvåret 2021

av *Pia Steensland* (KD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:2926 Ungdomars förutsättningar att ta körkort

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2927 Satsningar på polisyrket

av *Magdalena Schröder* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

Prot. 2020/21:125
21 maj

2020/21:2928 Uppeldning av vaccindoser
av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:2929 Konsumenttrygghet för covid-19-vaccinerade vid resor
av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:2930 Begränsningar för färdigvaccinerade personer i Danmark att resa till Sverige

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.08.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 37 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 3 Anmälan om avskrivning av motioner	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 5 Svar på interpellationerna 2020/21:654 och 655 om agerande mot tvångsgifte.....	1
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	3
Anf. 3 SARA GILLE (SD)	4
Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 5 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	5
Anf. 6 SARA GILLE (SD)	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 8 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	8
Anf. 9 SARA GILLE (SD)	9
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
§ 6 Svar på interpellation 2020/21:721 om utökat kontaktförbud eller vistelseförbud för dömda pedofiler	10
Anf. 11 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	10
Anf. 12 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	11
Anf. 13 SOFIA WESTERGREN (M)	12
Anf. 14 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	13
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 16 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	14
Anf. 17 SOFIA WESTERGREN (M)	15
Anf. 18 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 19 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	16
Anf. 20 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:662 om pensionsnivåer och bidragsnivåer.....	17
Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	17
Anf. 22 SOFIA WESTERGREN (M)	18
Anf. 23 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	19
Anf. 24 SOFIA WESTERGREN (M)	20
Anf. 25 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	20
Anf. 26 SOFIA WESTERGREN (M)	21
Anf. 27 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	22
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:669 om åtgärder mot analfabetismen i Sverige	23

Anf. 28	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	23
Anf. 29	AMINEH KAKABAVEH (-)	24
Anf. 30	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	25
Anf. 31	AMINEH KAKABAVEH (-)	26
Anf. 32	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	27
Anf. 33	AMINEH KAKABAVEH (-)	28
Anf. 34	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	28
§ 9	Svar på interpellation 2020/21:704 om medborgarnas förtroende för folkbildningen	29
Anf. 35	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	29
Anf. 36	CASSANDRA SUNDIN (SD)	30
Anf. 37	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	30
Anf. 38	CASSANDRA SUNDIN (SD)	31
Anf. 39	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	32
Anf. 40	CASSANDRA SUNDIN (SD)	33
Anf. 41	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	33
§ 10	Bordläggning	34
§ 11	Anmälan om interpellationer	34
§ 12	Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
§ 13	Kammaren åtskildes kl. 11.08.	36